

**Извештај о раду
Центра за развој услуга социјалне заштите
„Кнегиња Љубица“ Крагујевац
за 2023. годину**

Крагујевац, јануар 2024. године

САДРЖАЈ

1. Уводни део

- Увод
- Основне информације о Центру за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ Крагујевац

2. Основе за израду годишњег извештаја за 2023. годину

- Законски оквир
- Организација рада Центра „Кнегиња Љубица“ Крагујевац
- Услови рада

3. Извештај о реализованим услугама социјалне заштите

- **Организациона јединица – Смештај у прихватилишта**
 - Прихватилиште за децу и младе
 - Прихватилиште за жртве насиља у породици
- **Организациона јединица - Дневне услуге у заједници**
 - Дневни боравак за децу и младе
 - Дневни боравак за одрасла и стара лица
 - Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе
- **Саветовалиште за брак и породицу**

4. Пројектне активности Центра „Кнегиња Љубица“ Крагујевац

5. Информисање локалне заједнице и сарадња са социјалним актерима

6. Структура запослених на дан 31.12.2023. године

7. Едукације запослених реализоване током 2023. године

8. Финансирање Центра „Кнегиња Љубица“ у 2023. години

На основу члана 14. Одлуке о оснивању Центра за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ Крагујевац („Службени лист града Крагујевца“ број 14/11,42/12, 43/16,14/20, 25/21 и 33/22), и члана 21. став 1. алинеја седма Статута Центра за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ Крагујевац број: 110/1-2206/20 од 16.11.2020.године и Статута о измени Статута број: 110/1-523/23 од 04.04.2023. године, Управни одбор Центра је на седници одржаној 30.01.2024. године, донео је:

**Извештај о раду
Центра за развој услуга социјалне заштите
„Кнегиња Љубица“ Крагујевац
за 2023. годину**

1. Уводни део

Почетак 2023. године, обележило је релиценцирање услуга Центра за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ Крагујевац. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања издало је Центру потпуне лиценце за четири услуге – Прихватилиште за децу и младе, Прихватилиште за жртве насиља у породици и Дневни боравак за децу и младе, док је у току године, релиценцирана и услуга Дневни боравак за одрасла и стара лица. После вишегодишњих проблема који су ометали релиценцирање услуга, Центар „Кнегиња Љубица“ је од 2023. године, установа која има све лиценциране услуге.

Успешан почетак године је дао још снажнији ветар у леђа, и уз изузетну подршку Оснивача, непроцењиви ентузијазам запослених, као и значајан одазив донатора, Центар је, у великој мери, успео да испуни један од значајних циљева које је поставио за 2023. годину – да реновира и улепша простор у коме корисници проводе време, обоји им свакодневицу ведрим бојама и олакша боравак. Собе Прихватилишта за децу и младе и дневни боравак Прихватилишта за жртве насиља у породици, опремљени су новим намештајем, Дневни боравак за децу и младе је реновиран, а зидови просторија у којима најмлађи бораве су, захваљујући донаторским средствима, украшени фото тапетима, које су додатно оплемениле простор и из дана у дан маме непроцењиве осмехе малишана. Унапређен је и сам просторни капацитет Прихватилишта – оформљена је нова, четврта соба за кориснике, која је и била услов за проширивање капацитета услуге са 6 на 10 корисника и добијање потпуне лиценце, као и канцеларија Прихватилишта за жртве насиља у породици за обављање стручних поступака, чиме су се значајно унапредили услови за индивидуални рад. Део донаторских средстава је искоришћен и за уређење дворишног простора – набављене су нове баштенске биљке и баштенски намештај у коме могу да уживају и старији корисници услуге Дневни боравак за одрасла и стара лица, док је други део дворишта искоришћен за постављање новог игралишта са клацкалицама и љуљашкама на квалитетној подлози, које најмлађи могу безбедно да користе. Осим новог дечијег игралишта на отвореном, Центар је осмислио и опремио и нову просторију – Играоницу – дизајнирану да деци пружи сигурно окружење за игру, учење, усвајање нових социјалних вештина кроз интеракцију са другом децом. Играоница је опремљена разноврсним играчкама и садржајима усклађеним са потребама и интересовањима деце различитог узраста и пружа квалитетно стимулативно окружење.

Захваљујући пројектним активностима, безбедност корисника Прихватилишта за жртве насиља у породици подигнута на виши ниво - видео надзор је појачан уградњом 6 додатних камера.

У другој половини године, услуга Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе, пресељена је из простора Дома здравља Бресница, у простор у Чика Матиној улици, чиме се додатно утицало на бољу функционалност и економичност услуга.

У циљу ефикаснијег обављања послова на рационалан и економичан начин, измењена је и унутрашња организација, и сада у Центру „Кнегиња Љубица“ функционишу четири унутрашње организационе јединице: Организациона јединица - Смештај у прихватилишта, Организациона јединица – Дневне услуге у заједници, Организациона јединица - Саветовалиште за брак и породицу и Служба за опште и финансијско-рачуноводствене послове.

Основне информације

Центар за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ Крагујевац је установа социјалне заштите која се бави пружањем и развијањем услуга социјалне заштите за децу, младе, одрасла и остарела лица на подручју града Крагујевца. Основан је Одлуком Скупштине града Крагујевца 27. маја 2011. године, а 10. новембра 2011. године је званично почео са радом.

На оснивање, организацију и рад Центра примењују се прописи о јавним службама и прописи из области социјалне заштите.

Центар има својство правног лица са правима, обавезама и одговорностима утврђеним чланом 10. Закона о социјалној заштити („Службени гласник РС“ број 24/11.), Одлуком о оснивању и Статутом установе.

Седиште Центра је у Крагујевцу, у улици Чика Матина бр.5.

Претежна делатност Центра је :

88.99 - Остала непоменута социјална заштита без смешаја,

87.90 - Остали облици социјалне заштите са смештајем,

88.10 - Социјална заштита без смештаја за стара лица и лица са посебним потребама,

88.91 Делатност друштвене бриге о деци.

E-mail: centarkg@kneginjaljubica.org.rs

В.д.директора: Славица Новаковић, дипл.економиста

Телефон: 034/355-485, 034/355-486.

2. Основе за израду Годишњег извештаја о раду Центра „Кнегиња Љубица“ за 2023. годину

Основа за израду Годишњег извештаја о раду за 2023. годину представља Програм рада Центра „Кнегиња Љубица“ за 2023. годину, званични статистички подаци, извештаји стручних служби, као и подаци из службених евиденција.

Извештај је намењен Оснивачу, Управном одбору, Надзорном одбору, Републичком заводу за социјалну заштиту и запосленима, стручној јавности и грађанима. Циљ извештавања је праћење реализације планираних активности, постигнутих резултата у складу са Програмом рада, као и ефикаснијим, економичнијим и адекватнијим планирањем будућих активности. Извештај о раду обухвата извештавање о реализацији услуга које је Центар „Кнегиња Љубица“ пружао током 2023. године.

Законски оквир

Центар за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ Крагујевац обезбеђује остваривање услуга социјалне заштите за децу, младе, одрасла и остарела лица, које су дефинисане и произилазе из следећих прописа :

- Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС”, бр. 24/11)
- Закон о спречавању насиља у породици (94/2016 и 10/2023-др. закон),
- Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица („Службени гласник РС”,бр. 85/2005)
- Закон о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91, 71/94,79/2005-др.закони ,81/2005- исправка др.закона ,83/2005-исп.др.закона и 83/2014-др.закон);
- Закон о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/2009,73/2010, 101/2010, 101/2011 93/2012, 62/2013,63/2013 - исправка; 108/2013, 142/2014, 68/2015-др. закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017, 95/2018,31/2019, 72/2019,149/2020, 118/2021,118/2021, 138/2022, 118/2021 – др. закон и 92/2023);
- Правилник о лиценцирању организација социјалне заштите („Службени гласник РС”, бр. 42/2013);
- Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите („Службени гласник РС”, бр. 42/2013, 89/2018 и 73/19);
- Правилник о лиценцирању стручних радника у социјалној заштити („Службени гласник РС”, бр. 42/2013 и 54/2013-исправка);
- Правилник о стручним пословима у социјалној заштити („Службени гласник РС”1/12-73 и 42/13);
- Правилник о ближим условима, поступку и начину остваривања права на материјалну подршку и коришћење услуга у области социјалне заштите („Службени лист града Крагујевца“ бр. 49/12 и 43/15, 1/2019 и 10/2019);
- Правилник о критеријумима и мерилима за утврђивање цена услуга и учешће корисника и њихових сродника обавезних на издржавање у трошковима услуга социјалне заштите („Службени лист града Крагујевца“, број 20/12, бр.48/14, 7/19 и 8/21);
- Одлука о социјалној заштити Града Крагујевца (Службени лист града Крагујевца број 16/ 2011, 3/2016 34/18 и 38/2020);
- Одлука о привременом финансирању Буџета града Крагујевца за за период јануар – март 2024. године (Службени лист града Крагујевца 39/2023).

Стратегије:

- Национална стратегија за младе за период од 2015 - 2025.
- Стратегија социјалне заштите града Крагујевца 2021 - 2025.

Организација рада Центра „Кнегиња Љубица“Крагујевац

Организација рада дефинисана је Статутом Центра и Правилником о организацији и систематизацији послова, у оквиру унутрашњих организационих јединица. Према пословима који захтевају непосредну повезаност и организациону посебност, у Центру су организоване: Организациона јединица - Смештај у прихватилишта, Организациона јединица – Дневне услуге у заједници, Организациона јединица - Саветовалиште за брак и породицу и Служба за опште и финансијско-рачуноводствене послове.

Организационе јединице обухватају услуге:

1. Организациона јединица - Смештај у прихватилишта:
 - Прихватилиште за децу и младе
 - Прихватилиште за жртве породичног насиља

2. Организациона јединица – Дневне услуге у заједници:

- Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе
- Дневни боравак за одрасла и стара лица
- Дневни боравак за децу и младе

3. Организациона јединица – Саветовалиште за брак и породицу (Саветодавно - терапијске и социјално-едукативне услуге)

4. Служба за опште и финансијско-рачуноводствене послове.

У циљу повезивања и интегрисања служби, правовременог обавештавања и координације између појединаца и организационих јединица, у Центру функционишу стална и повремена стручна тела: Колегијум руководиоца, стручни тимови и комисије.

У 2023. години, Центар је у свом раду имао значајну подршку Управног и Надзорног одбора.

Услови рада Центра „Кнегиња Љубица“ Крагујевац

Услуге социјалне заштите се реализују на више локација у Граду, и то: у простору некадашњег Дечијег дома „Младост“, у простору Геронтолошког центра и у ул. Првослава Стојановића бр. 8.

Установа је и у 2023. години располагала са 7 аутомобила, и то:

1. FIAT 188 PUNTO CLASSIC, путничко возило, година производње 2010.,
2. ZASTAVA 10, путничко возило, година производње 2007.,
3. Škoda Fabia Ambition, година производње 2013. - донација Уницеф-а за услугу Породични сарадник за породице у ризику,
4. DACIA DUSTER AMBIANCE 1,6 16 V 4X4, путничко возило, година производње 2012.- набављена у склопу пројекта из програма ИПА 2011, за услуге за стара лица,
5. VOLSKWAGEN Caddy compact 1,9 TDI, теретно возило, година производње 2007., донација града Пеђо Емилија,
6. DACIA Sandero Ambiance 1.5 dci; путничко возило, година производње 2015., набављена у оквиру програма ИПА 2013 - донација Уницеф-а, за регионалну услугу Породични сарадник за породице са децом са сметњама у развоју,
7. DACIA Sandero Ambiance 1.5 dci; путничко возило, година производње 2015., набављена у оквиру програма ИПА 2013 - донација Уницеф-а за регионалну услугу Јединице за подршку деци жртвама/сведоцима у кривичним поступцима (регионална услуга).

Дворишни простор некадашњег Дечијег дома је површине 20 ари, на чијем одржавању се ангажују сви радници и корисници, али и лица ангажована посредством Министарства правде, закљученим Уговором о сарадњи о обављању рада у јавном интересу.

За хигијену простора и одржавање круга Установе, током 2023. године била су ангажована лица путем добровољног радног ангажовања, али су у одржавање хигијене активно укључени и корисници услуга.

Ноћне смене у Установи, уз дежурне раднике/сараднике услуга, покривене су ангажовањем професионалне агенције за физичко-техничко обезбеђење, чиме се обезбеђују безбедни услови за заштиту и смештај корисника.

Оброке је за кориснике од марта 2023. године обезбеђивала кетеринг фирма „Данего плус“ Крагујевац. У складу са спроведеном набавком за припремање obroка, корисницима су свакодневно обезбеђена три obroка и ужине. Осим тога, захваљујући донаторским средствима, корисницима су током целе године били обезбеђени слаткиши, слане грицкалице, сокови.

3. Извештај о реализованим услугама

- Организациона јединица – Смештај у прихватилишта
 - Прихватилиште за децу и младе

I Увод

Прихватилиште за децу и младе је почетком 2023. године обновило лиценцу надлежног Министарства, на период од 6 година и повећало капацитет корисника на 10. Наиме, уз активно ангажовање и сарадњу запослених у Центру за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“, испуњени су захтевани структурални стандарди – унапређење просторних услова кроз адаптацију још једне собе за смештај корисника у оквиру Прихватилишта за децу и младе, као и нове канцеларије за запослене, те је добијена потпуна лиценца, а капацитет Прихватилишта проширен са 6 на 10 корисника.

Пријем у Прихватилиште током извештајног периода је вршен у току 24 часа дневно, 7 дана недељно од 00-24 часа (већи број пријема је реализован у дневним сменама), сви корисници су упућени по упућу Центара за социјални рад.

У наставку Извештаја, табелама ће бити приказан број корисника у односу на дужину боравка, облик збрињавања након смештаја, укљученост у образовни систем, узрасну структуру, као и средину из које долазе.

1.1 Попуњеност капацитета

Капацитет	10
Број деце на смештају дана 01.01.2023.год.	4
Новопримљених	18
Број реализованих пријема	19
Актуелни број деце на дан 31.12.2023.год.	4
Укупан број деце од 01.01.2023.год. до 31.12.2023.год.	22

II Структура корисника према основним обележјима

Табела бр.1. Структура нових корисника на смештају у 2023. години према старости

0 - 2 године	0
3 - 5 година	0
6 - 14 година	9
15 - 17 година	9

18 - 25 година	0
----------------	---

Табела бр. 2. Структура корисника према доминатној корисничкој групи

Број деце/малолетних у Прихватилишту у 2023. години према (доминантној) корисничкој групи и узрасту					
Корисничке групе	УКУПНО у 2023. години				
	0 - 2	3 - 5	6 – 14	15 – 17	УКУПНО
Деца без родитељског старања			1	3	4
Деца жртве насиља				3	3
Деца са неадекватним породичним старањем - занемаривање у породици			4		4
Деца са проблемима у понашању и у сукобу са законом			1		1
Деца жртве трговине људима					
Деца страни држављани без пратње					
Скитња			1		1
Бекство					
Прекид хранитељског смештаја			4	5	9
Деца повратници/из реадмисије					
Остала деца					22

Табела бр.3 Структура корисника према средини из које су дошли у Прихватилиште

Број деце/малолетних на евиденцији у току 2023. године према средини из које су непосредно дошла у прихватилиште		
Средина	Број деце	
	М	Ж
Биолошка породица	4	5
Сродничка породица	0	2
Хранитељска породица	5	4
Усвојитељска породица	0	0
Улица	1	0
Здравствена установа	0	0
Установа за смештај у систему социјалне заштите	0	0
Друга прихватилишта и прихватни центри (службе и центри за прихват избеглица, миграната и азиланата, жртава трговине људима, сигурне куће и сл.)	1	0

Табела бр. 4 Структура корисника према степену подршке

Корисници на евиденцији у току 2023. године према степенима подршке	
Степен подршке	Број деце
1. степен подршке	1

2. степен подршке	4
3. степен подршке	11
4. степен подршке	2
Није утврђен степен подршке	4

Табела бр.5. Структура корисника према упутном Центру за социјални рад

Упутни ЦСР	укупан број деце/младих	
	број	%
Крагујевац	14	63,56 %
Краљево	2	9,08 %
Нови Пазар	2	9,08 %
Ваљево	1	4,54 %
Нови Сад	1	4,54 %
Баточина	1	4,54 %
Гуча-Лучани	1	4,54%
УКУПНО	22	100%

Табела бр. 6 Структура корисника према врстама инвалидитета или тешкоћа

Корисници смештаја у 2023. години према врстама инвалидитета или здравственим сметњама			
Врсте сметње	Деца/малолетни	Пунолетни	Укупно
Телесни инвалидитет			
Сензорни инвалидитет			
Интелектуалне тешкоће	3		3
Вишеструки (истовремено присуство две или више сметњи, тешкоћа, инвалидитета код једне особе)	5		5
Первазивни развојни поремећаји (аутизам, Ретов, Аспергеров синдром и други развојни поремећаји)			
Тешка органска обољења			
Психијатријска болест			
Поремећај понашања или тежи емоционални проблеми	7		7
Болести зависности (алкохолизам, наркоманија)			
Друго			
УКУПНО	15		15

Табела 7. Структура корисника према дужини боравка у Прихватилишту

Структура корисника према дужини коришћења услуге у 2023. Години			
Дужина боравка	Укупан број корисника у 2023.		
	Деца	Пунолетни	Укупно
До месец дана	7		7
Од 1 до 3 месеца	6		6

Од 3 до 6 месеци	6		6
6 и више месеци	3		3
Укупно	22		22
УКУПНО	22		22

Број корисника коју су у току године више пута били у Прихватилишту	1
---	---

Табела бр. 8. Структура корисника према упутном органу

Сви корисници на евиденцији Прихватилишта током 2023. године према начину доласка у Прихватилиште (према упутном органу)	
Број корисника које је упутио Центар за социјални рад	22
Број корисника које је упутила полицијска управа	
Број корисника који су самоиницијативно затражили смештај у Прихватилишту	
Нешто друго	

Табела бр. 9 Структура корисника према разлозима прекида коришћења услуге

Корисници којима је у току 2023. године прекинуто коришћење услуге прихватилишта према разлозима прекида		
Разлози прекида коришћења услуге	Број деце	Број пунолетних
Планирано	16	
Самоиницијативно (на захтев корисника или старатеља)	2	
Смрт корисника		
Нешто друго		
УКУПНО	18	

Табела бр. 10 Структура корисника према облицима заштите након смештаја у Прихватилишту

Број деце/малолетних корисника којима је у току 2023 . године према плану заштите прекинут смештај у Прихватилишту према облицима заштите након смештаја у Прихватилишту и старости										
Облик заштите након престанка смештаја	0 - 2		3 - 5		6 -14		15 – 17		УКУПНО	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
Повратак у биолошку породицу					1	2	1	3	2	5
Смештај у сродничку породицу						1		1		2
Усвојитељска породица										
Породични смештај					1	1	2	1	3	2
Дом за смештај корисника у					2	1			2	1

систему СЗ										
Становање уз подршку										
Нешто друго				1					1	
УКУПНО по полу				5	5	3	5	8	10	
УКУПНО	0	0	10	8	18					

*** четворо деце је актуелно на смештају на дан 31.12.2023. године**

Са одређеним бројем деце није реализован пријем (6 захтева Центара за социјални рад из других градова за смештај је одбијено) из разлога попуњености капацитета за кориснике мушког пола (двојица корисника мушког пола се на смештају налазе две и више година), као и неподобности услуге, јер су корисници због нестабилности у когнитивно-емоционалном функционисању са епизодама самоповређивања захтевали пре свега адекватно збрињавање у оквиру здравственог система (један захтев). Око 60 одсто деце који су користили услугу током године је било са територије града Крагујевца. Такође услугу су континуирано у протеклој години користила деца из градова у региону – Краљево, Нови Пазар, Ваљево, Лучани, Баточина. Нешто већи број захтева за пријем је био из Покрајине Војводине – Нови Сад, Зрењанин, Мали Иђош, у односу на број захтева из окружних градова и општина.

Број корисника по месецима

Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Сеп.	Окт.	Нов.	Дец.
6	8	8	7	9	8	6	8	8	6	5	7

У току извештајне године, просечан број корисника смештених у Прихватилишту за децу и младе на месечном нивоу је био 7.

Структура корисника према месту из кога долазе

Укупан број корисника са урбаног подручја	17
Укупан број корисника са осталог подручја	5

2.1 Евиденција и документација

Евиденција и документација у Прихватилишту је у складу са Правилником о вођењу евиденције о корисницима и документације о стручном раду у установама социјалне заштите.

Евиденција о корисницима подразумева:

- Матичну књигу
- Лични досије
- Лични лист корисника установа за смештај у Прихватилиште деце и младих
- Лист праћења рада на заштити корисника
- Почетни упитник процене
- Процена

- Интензитет подршке
- Индивидуални план заштите
- Евалуација
- Формулар за бодовање
- Завршни извештаји

Документација о стручном раду подразумева:

- Програм и извештај о раду Прихватилишта
- Књига записника са састанака Стручних тимова
- Дневник рада
- Књига дежурства
- Месечни планови и извештаји стручних сарадника
- Недељни план активности.

Обзиром да је смештај у Прихватилишту ургентно збрињавање, смештај за већину корисника је реализован само са упутом надлежног Центра. Тежило се да преостала неопходна документација буде достављена у што краћим временским интервалима (извештај о детету/младој особи, решење о смештају, решење о старатељству, индивидуални планови заштите детета или младе особе, здравствена документација, школска документација...). Приједи су најављивани телефонским путем. У већини случајева са надлежним центром је сачињаван План услуга за корисника. Према предвиђеном стручном поступку, након 10 дана од пријема, одређује се степен подршке и израђује Процена корисника у складу са којом се дефинишу приоритетне области у раду са корисником и сачињавања Индивидуални план заштите за сваког корисника.

Услугу Прихватилишта у току 2023. године пружало је 5-оро запослених, три стручна радника и два стручна сарадника, од чега је један стручни радник ангажован и на месту руководиоца Организационе јединице – Смештај у Прихватилишта. Један од запослених стручних радника поседује Лиценцу за обављање основних стручних послова у социјалној заштити, други је ангажован као замена, због трудничког и породилског одсуства запослене, док је трећи стручни радник ангажован за обављање стручних послова у области социјалне заштите у радном односу на одређено време. Број стручних радника на обављању стручне праксе се током године мењао, један је са праксом завршио у мају месецу 2023. године, а од маја месеца 2023. године је ангажован нови стручни радник за обављање стручне праксе. Обзиром да је број стручних радника током 2023. године био углавном константан, као и да није било значајних одсуствовања у смислу дужег боловања, радни процес је организован у виду сменског рада без већих тешкоћа, уз поштовање седмоипочасовног радног времена.

III Облици рада са децом и реализовани програми ресоцијализације

Пријем корисника се и ове године реализовао углавном у присуству стручног радника. Након адаптационог периода, када се поред здравствено хигијенског третмана, вршила почетна процена когнитивно емоционалног и понашајног функционисања новопримљеног детета, за сваког корисника сачињаван је индивидуални план заштите са

специфичним појединачним циљевима. Активности у оквиру поменутих циљева су се реализовале у оквиру индивидуалног и групног саветодавног рада. Све време боравка, пружа се, у континуитету, психосоцијална, мотивациона као и подршка у образовању.

3.1 Васпитно - образовни рад

Приказ укључености корисника у васпитно-образовни систем за 2023. годину

<u>Укупан број деце/малолетних корисника према образовном статусу у 2023. години</u>	
<u>Образовни статус</u>	<u>Број деце</u>
Не похађа предшколску установу, а предшколског је узраста	0
Похађа предшколску установу	0
Не похађа основну школу, а основношколског је узраста	0
Редовна основна школа	11
Специјална основна школа	1
Не похађа средњу школу, а средњошколског је узраста	2
Редовна средња школа	8
Специјална средња школа	0
Школа за основно образовање одраслих	0
Завршили школовање	0

Од укупног броја корисника (22), четворо деце није похађало основну школу, због кратког периода боравка у Прихватилишту. Када је реч о деци средњошколског узраста, током извештајне године смо на смештају у Прихватилишту имали двоје младих који су самоиницијативно напустили школовање, те је у индивидуалном раду са њима током боравка акценат био и на побуђивању личне мотивације за школовање и усмеравању ка постизању позитивних циљева у области образовања, уз наглашавање значаја стицања одређених знања и вештина за успешно осамостаљивање. Приметно је да су сви корисници, уз адекватано пружену подршку и помоћ уз савладавању школског градива и превазилажењу специфичних тешкоћа, показали значајан напредак у школским постигнућима и функционисању у школској средини - редовно су похађали наставу, остваривали позитивне школске оцене, спремно поштовали школска правила у понашању, учењу и изради домаћих задатака, успостављали адекватне релација са вршњацима и учествовали у ваннаставним акривностима које су бирали према својим интересовањима. Интензивна сарадња се континуирано реализовала са психолошко педагошким службама, разредним старешинама, учитељима школа које похађају наши корисници. Током извештајне године континуирано су деца чије су матичне школе биле знатно удаљене од Установе, одвођена и довођена из школа од стране задуженог особља, а све са циљем наставка образовног процеса у школској средини на коју су адаптирани. Поред наведеног, одређеној деци, код које су биле присутне тешкоће у адаптацији на школску средину (у виду отпора према похађању наставе, несналажења у школском амбијенту, неадекватне вршњачке уклопљености...), континуирано је пружана подршка, како у виду одвођења и довођења из школе, тако и активног надзора и праћења

понашања у школи, односа са вршњацима, боравка на настави, уз интензивну сарадњу са стручном службом школе, као и одељенским старешинама. Дечаку на смештају, који је и поред интензивног индивидуалног рада показивао изразите тешкоће у адаптацији на школску средину у специјалној школи, уз испаде у понашању којима је угрожавао како наставнике, тако и другу децу, по одлуци Интерресорне комисије, додељен је лични пратилац који је ангажован од стране надлежног центра током октобра месеца, од када редовно прати дечака током похађања наставе. Дечак који је на смештају, због изражених тешкоћа у функционисању у школској средини, најпре је добио дефектолошку подршку у школи, те је од стране дежурних радника редовно вођен на заказане дефектолошке третмане који су се у матичној школи реализовали једном недељно. Поред редовног пружања подршке у савладавању и праћењу школског градива, стицању радних навика, развоју позитивног односа према школи, упознавања са ефикасним методама учења, мотивисању ка позитивним циљевима у личном образовању и унапређивању самих вештина учења, са одређеном групом деце се, према препознатој потреби и начињеном индивидуалном плану подршке, радило на описмењавању – препознавању и диференцирању слова ћириличног писма, увежбавању графомоторике, усвајању предчиталачких вештина, а затим и на овладавању вештинама писања и читања, разликовање облика и боја, овладавање операцијама серијације и класификације, усвајање нових појмова и богаћењу вокабулара, усвајању основних рачунских операција (сабирање и одузимање, таблица множења и дељења), учење правила понашања у саобраћају.

IV Реализовани програми и структура рада са децом и младима у оквиру Прихватилишта за децу и младе

4.1 Индивидуални рад

Током адаптационог периода са сваким новопримљеним дететом започиње се са индивидуалним радом, када се, кроз интракцију и комуникацију у атмосфери прихватања, неосуђивања и разумевања, првобитно ради на томе да се дете осети сигурно, да задовољи своју потребу за припадањем и разуме да смо ту да га саслушамо, утешимо, а затим помогнемо и заједно пронађемо могуће алтернативе за превазилажење актуелних тешкоћа или таруматских искустава. Важну компоненту делотворног индивидуалног рада чини процес придруживања, на чијој се основи са дететом изграђује „однос поверења“ – када се осети сигурно, прихваћено, лакше ће нам дозволити да постанемо део његовог света и разумемо поглед на свет из дечијег угла, да препознамо и идентификујемо оно што га мучи - препознаје нас као „особу од поверења“, отвореније дели своје потребе, тешкоће, вентилира непријатне, тешке емоције, спремније сагледава и прихвата актуелну ситуацију и околности које су томе претходиле, осећа се прихваћено и безбедно, те спремније прихвата сарадњу, што нам представља базу за успешно превладавање последица трауматског искуства и стабилизацију когнитивно емоционалног функционисања. Након почетног периода, када је постигнут задовољавајући ниво адаптивбилности детета и са њим формиран „радни и терапијски савез“, разматрају се приоритетне области у раду са циљем свеукупног побољшања у функционисању

(вентилирање и прорада трауматског искуства и његово прихватање и интеграција, емоционална стабилност, унапређење слике о себи и изградња самопоуздања, подршка у истраживању и формирању личног идентитета, јасније препознавање личних жеља и потреба и њихово вербализовање и заступање у социјалном контексту, понашајно функционисање, усвајање просоцијалних образаца понашања, стабилизација вољно нагонских механизма - мотивисање ка позитивним циљевима, образовни процес, здравствена заштита, осамостаљивање, запослење). Након успостављених критеријума сачињавао се план заштите са конкретним задацима за наредни период.

Важан сегмент у раду са децом током боравка у Прихватилишту, представља и усвајање и развијање хигијенских навика. Појединачном (лична хигијена) и групном (хигијена простора) листом бодовања, деца/млади се на дневном нивоу бодују за успешно, делимично успешно и неуспешно обављене активности везане за личну и хигијену простора.

Током извештајног периода, у оквиру индивидуалног саветодавног и супортативног рада се, са корисницима који користе психијатријске услуге (15-оро корисника), интензивно радило на мотивисању за редовно обављање неопходних контролних прегледа, и узимању предвиђене медикаментне терапије. Код поменуте категорије корисника био је неопходан интензиван третман, будући да су биле присутне тешкоће у више области функционисања (когнитивној, емоционалној, понашајној), те је приступ у индивидуалном раду са овом групом корисника углавном био „1 на 1“, јер је једино на тај начин било могуће обухватити више области на којима је требало радити како би се унапредило њихово свеукупно функционисање. Неопходност континуираног индивидуалног рада „1 на 1“ са наведеном групом корисника донекле је представљало тешкоћу када је реч о, како индивидуалном тако и групном раду са другим корисницима на смештају, али су, уз изузетну креативност и упорност, ове тешкоће успешно превазилажене.

Специфичност у раду такође представља и потреба за континуираним пружањем помоћи и подршке већ поменутим корисницима који користе психијатријске услуге, будући да су они углавном били на смештају у Прихватилишту током дужег временског периода. Рад са њима је, сам по себи, подразумевао висок степен флексибилности, индивидуализације и усклађености са актуелним потребама, као и проналажење одговарајућих решења за децу и младе који су били изражено дисфункционални на свим пољима функционисања и који су приметно били нарушених когнитивно емоционалних и понашајних образаца (склоност ка хетероагресији, затим аутоагресији и самоповређивању, снижен праг толеранције на фрустрацију, нижи степен мотивације, тј. ослабљеност вољно динамских механизма, за узраст неадекватним и израженим либидом који се манифестовао понашањем које доводи до угрожавања личне безбедности и сигурности, импулсивна и ризична понашања и изостанак увида у могуће последице истих, одсуство критичког мишљења и изузетна сугестибилност, конфузност у мишљењу и неадекватно тестирање реалности, неселективно ступање у партнерске односе, деца нижег узраста која су од раног детињства бивала видно васпитно и образовно занемаривана – „деца улице“, деца која су дужи период у систему, а за која у перспективи систем нема ефикасније изналажење решења за адекватнији и трајнији облик заштите). Посебно бисмо истакли да смо, током извештајне године, на смештају

имали девојчицу са вишеструким тешкоћама, која је поред целодневне бриге и неге захтевала и константан надзор и присуство запослене особе која би са њом радила искључиво индивидуално, што је, поред тога што је за запослене представљала изузетан изазов у раду, у констелацији са другим корисницима на смештају који су такође у већем периоду дана такође захтевали уско усмерену пажњу и рад „један на један“, представљала и фактор ризика и исцрпљивања психофизичких ресурса запослених.

4.2 Групни рад

4.2.1. „Терапијска заједница“

Током извештајне године наставило се са одржавањем „Терапијске заједнице“, са нагласком да је њена реализација повремено била условљена капацитетима актуелне групе деце на смештају у Прихватилишту. „Терапијска заједница“ функционише као „недељни“ састанак корисника Прихватилишта за децу, када деца и млади током неформалног дружења размењују мишљења, ставове, личне утиске и искуства од претходне недеље, али износе и разноврсне дилеме, недоумице и актуелне тешкоће како у личном, тако и у групном функционисању, а затим уз интеракцију и интензивну размену, заједничким снагама, на конструктиван начин, покушавају да пронађу алтернативне могућности за превазилажење тешкоћа са којима се суочавају, а такође често и осмишљају планове и дају предлоге за функционисање групе у наредном периоду.

4.2.2 „Дечији клуб“

Групна активност „Дечији клуб“ базирана је на идеји да деца самостално истражују и селекују теме које су им занимљиве или су актуелно важне, а затим, уз подршку запослених, припремају и презентују изабране садржаје осталој деци на смештају, као и дискутују на изабране теме. Током извештајне године реализовање „Дечијег клуба“ – избор тема, подршка у припреми и само одржавање - било је пре свега, условљено капацитетима категорије деце која су била на смештају. „Дечији клуб“ се најчешће реализовао петком и прилагођавао потребама, интересовањима, капацитетима и препознатом степену неопходне подршке актуелне групе деце на смештају. Најчешће теме „Дечијег клуба“ током извештајне године су биле – „Ја сам“, „Шта желим да будем.“, „Када сам љут ја“, „Шта је другарство“, „Вршњачко насиље“, „Моја осећања“, „Како да помогнемо другима“, „Зоне понашања“, „Шта сам научио у Прихватилишту“, „Здрава – нездрава храна“, „Како да чувам природу“, „Агресивна комуникација – како да комуницирам другачије“, „Асертивна комуникација“, „Годишња доба“, „Асоцијације“, „Шта је бахато понашање“, „Хајде да се упознамо“, „Опиши себе“, „Спортови које познајем“, „Хигијена и бон тон“, „Бајке“, „Врсте насиља“, „Дигитално насиље“, „Мој град“.

4.2.3 Психосоцијалне радионице

Одржавање психосоцијалних радионица представља врло важан метод групног рада са децом и младима у Прихватилишту, будући да омогућава деловање на широк

спектар области у когнитивно емоционалном и понашајном функционисању. Селекција психосоцијалних радионица и едукативних садржаја који су на овај начин презентовани и реализовани у оквиру Прихватилишта за децу током извештајне године, углавном је заснована како на капацитетима актуелне групе деце на смештају, у смислу прилагођавања садржаја како би га деца разумела и лакше усвојила, тако и на идентификованим тешкоћама у когнитивном емоционалном и понашајном функционисању и областима за које је препознато да је деци и младима на смештају била неопходна додатна психосоцијална подршка - све са циљем кориговања негативних и усвајања позитивних образаца понашања, јаснијег диференцирања позитивних и негативних понашајних образаца, усвајању вештина асертивне комуникације, конструктивном начину решавања конфликта и репертоара адекватнијих реаговања у ситуацијама фрустрираности, препознавања и поштовања потреба других, на унапређењу емоционалног реаговања и доживљавања – на јаснијем препознавању како сопствених емоција, тако и емоција других, и на њиховом адекватнијем изражавању, посебно када је реч о непријатним осећањима и изналажењу начина за њихово испољавање на социјално прихватљив начин, на унапређењу социјалних интеракција и усвајању социјалних вештина, ублажавању импулсивних реакција и контроли беса., уз крајњи циљ подизања нивоа свеукупног функционисања деце и младих. Праћење успешности примене садржаја радионица се свакодневно вршило провером кроз листу бодовања. Такође, едукативни садржаји радионица су најчешће у индивидуалним и групним саветодавним разговорима повезивани са свакодневним животним ситуацијама, уз заједничко изналажење најбољих начина реаговања или поступања у већ обрађиваним, разноврсним проблемским ситуацијама.

Неке од тема психосоцијалних радионица реализованих у оквиру Прихватилишта са децом и младима у извештајној години, биле су: „Пријатна и непријатна осећања“, „Како да препознам тугу, бес...“, „Кутија осећања“, „Умемо да разумемо“, „Не бесни човече“, „Емпатија - мислимо на друге“ „Стилови комуникације – агресивна, пасивна, асертивна“, „Асертивна комуникација“, „Како да кажем не“, „Зашто радим то што радим – бахато понашање“, „Толеранција“, „Различити а исти“, „Препознај последице насиља“, „Врсте насиља – физичко, психичко, економско, сексуално и дигитално насиље“, „Одговоран сам за ...“, „Пристојно /непристојно понашање“, „Разумем да...“, „Ко сам ја?“, „Конструктивно решавање конфликта“, „Учим да слушам, разумем, не осуђујем“.

4.2.4. Психоедукативне и едукативне радионице

Поред психосоцијалних радионица, са групом деце на смештају у Прихватилишту за децу, током извештајне године, редовно су одржаване и психоедукативне и едукативне радионице, које су биле креиране у складу са препознатим интересовањима актуелне деце, али и уз њихово активно партиципирање у реализовању и осмишљању. Тако су, у складу са препознатом потребом, уз учешће деце у њиховој реализацији и припреми складу са капацитетима: „Шта је физичко и психичко здравље, „Пубертет“, „Репродуктивно здравље“, „Превенција нежељене трудноће“, „Полне болести“ – дискусија, упитник за препознавање симптома“, „Болести зависности - врсте, препознавање, превенција“, „Шта чини психичко здравље“, „Када и како потражити

помоћ“..., као и едукативне радионице којима су углавном обрађиване теме из области опште културе и образовања: „Бајке и басне“, „Упознај Србију – градови, планине, реке...“, „Музика света – упознај различите врсте музике“, „Истражи спортове“, „Упознај Свет - континенти, океани, мора, земље и главни градови“, „Занимљивости – да ли сте знали“, а такође су често, у циљу евалуације и провере степена усвојености презентованих едукативних садржаја, реализовани и разноврсни тестови и квизови знања, (игре асоцијације, брзалице, загонетке, „занимљива географија“...), који су од стране деце били изузетно добро прихваћени.

V Радионице и секције

5.1 Креативне радионице

Током извештајног периода континуирано се наставило са организацијом и реализацијом креативних радионица. Наиме, у оквиру структурирања слободног времена са циљем развоја осећаја креативности, естетике, деца су индивидуално и у групи креирала различите предмете и украсе који су се наменски користили за различите потребе (декорисање просторија Установе поводом обележавања значајних датума – рођендана корисника, божићних, ускршњих и новогодишњих празника, Осмог марта, „Дечије недеље“, „16 дана активизма“, Дана Центра...). Деца су током креативних радионица израђивала наруквице од перлица, или разних врста конца и канапа, новогодишњу декорацију - украсе, јелкице, поклончиће, честитке, декорисала ускршња јаја и осмишљала разноврсне ускршње мотиве, правила венчиће од свежег цвећа, затим креирала тематске паное за обележавање значајних датума - „Осмог марта“, „Дана заљубљених“, „Дана породице“, „Дана детета“, „Јесењи пано“, „Пано Дечије недеље“ затим цртали наменске радове којима су украшаване просторије установе, „Дрво обећања“, „Дечија права“, „Животиња од јесењег лишћа“, коришћење декупаж технике у декорацији предмета....

5.2 Керамичка радионица

Керамичка радионица је корисницима услуге представљала једну од могућности структурирања слободног времена, изражавања креативних идеја са фокусом на повећању пажње и концентрације у раду. Током извештајног периода услуге керамичке радионице корисници Прихватилишта користили су у складу са својим капацитетима и интересовањима. Посебно интересовање за сликање и декорисање керамичких предмета показала је млада девојка на смештају у Прихватилишту, са посебним афинитетом према уметности и различитим видовима креативног, уметничког изражавања – сликање, бојење, цртање различитим техникама, која је користила керамичку радионицу са циљем уметничког стваралаштва, структурирања слободног времена, али и постизања емоционалне стабилизације.

5.3 Спортска секција

Спортска секција реализовала се кроз свакодневно усмеравање деце да, у складу са својим могућностима и интересовањима, а са циљем правилног психофизичког раста и развоја, као и рекреације, одређени део слободног времена проводе у спортским активностима. Додатна мотивација за подстицање бављења спортским активностима код деце и младих проистиче из сазнања да физичка активност благотворно делује на ублажавање и превазилажање различитих димензија преживљеног трауматског искуства, као и поновно успостављање осећања контроле, како у свом телу, тако и у спољашњој средини. Акцент је био у свакодневним физичко рекреативним активностима које су подразумевале реализацију игара попут „Између две ватре“, стони –тенис, мали фудбал, баскет, одбојка на песку, јутарња физкултура, прескакање вијаче, „ медицинска шетња“, а често су заједно са децом осмишљаване и реализоване „Игре без граница“. Такође, један од приоритета у раду је био укључивање корисника у професионалне тренажне процесе у локалним клубовима, а у складу са њиховим интересовањима и психомоторном способностима. Обзиром на специфичност групе корисника током извештајне године, два дечака су вербализовала жељу да тренирају фудбал, што им је и омогућено - укључени су у ФК „Арсенал“, док је једна девојчица на смештају уписана у кошаркашки клуб. Током летњег распуста, деца су скоро свакодневно, у пратњи дежурних радника Прихватилишта, одлазила на пливање на отворене базене у оквиру СПД „ Раднички“. Деца су често, у складу са препознатим интересовањима, углавном у пратњи дежурних радника, посећивала ватерполо, фудбалске, одбојкашке и кошаркашке утакмице.

5.4 Информатичко-рачунарска радионица

Информатичко-рачунарска радионица се реализовала у новоопремљеној „Сони соби“ у оквиру које се налазе савремени рачунари, „плејстејшен“, интерактивна табла и намештај који је прилагођен коришћењу просторија за те намене. Активности које су се реализовале у оквиру „Сони собе“ су едукативно забавног карактера (коришћење претраживача, коришћење ворда, фотошопа, гледање едукативних садржаја, слушање музике, играње игрица, гледање филмова...) .

VI Здравствена заштита

Један од приоритета у раду је била и интензивна сарадња са здравственим службама како би се обезбедила најадекватнија здравствена заштита наших корисника. Здравствена заштита се пружала у сарадњи са Домом здравља и специјалистичким службама, како у оквиру Дома здравља – Служба за специјалистичко-консултативне прегледе, тако и оквиру УКЦ Крагујевац (педијатар, психијатар, дечји психијатар, стоматолог, гинеколог, хирург, ортопед, пластични хирург, дечији неуролог, дечији нефролог, дерматолог, орл специјалиста, офтамолог), односно службом за Хитну медицинску помоћ. Сарадња са службом Хитне помоћи је била изузетно успешна и важна за збрињавање и задовољење актуелних, здравствених потреба деце на смештају, било да је реч о консултативним телефонским разговорима са циљем добијања информација о начинима третирања одређених здравствених тегоба код деце, или пружања помоћи

изласком на терен у кризним ситуацијама када су деца са проблемима у психичком функционисању или поремећајима у понашању, манифестовала интензивне испаде у понашању, којима су угрожавала безбедност себе и других. За време боравка обављено је преко 15 контролних прегледа дечијих психијатара на Клиници за неурологију и психијатрију деце и омладине „ Др Јован Суботић“ у Београду (у пратњи старатеља), а један дечак, који се на смештају у Прихватилишту налази током дужег временског периода, боравио је и на стационарном лечењу у поменутој установи. Такође, дечак који већ трећу годину борави у Прихватилишту за децу и младе, и има проблема са енурезом, тј. невољним умокравањем, које је током претходног периода лечено од стране дечијег нефролога на Клиници за педијатрију, УКЦ Крагујевац, без делотворних резултата, упућен је на преглед нефролога на Универзитетској дечијој клиници у Београду, који је крајем 2023. године и реализован.

Успешна сарадња током 2023. године настављена је и са Школским диспанзером. Обзиром да су се током извештајног периода на смештају налазила и деца из других општина, која нису имали пребачене здравствене картоне због кратког периода боравка, иста су без икаквих тешкоћа остваривала адекватну здравствену заштиту (како превентивну, тако и у случају акутних или хроничних болести). Редовно је преписивана како хронична, тако и акутна терапија, која је деци ординирана од стране изабраних педијатара или специјалиста, а такође су заказивани контролни специјалистички прегледи. Деца су едукована о важности оралног здравља и редовног одржавања хигијене зуба, мотивисана су да обављају прегледе стоматолога (превентивни прегледи, стоматолошке интервенције и поправке зуба, корекција положаја зуба и израда протеза...). Пракса у раду је била да свако дете које се дужи период налази на смештају редовно одлази код стоматолога са циљем побољшања оралног здравља, што је на крају давало позитивне резултате и већина деце при реализацији отпуста је имало здраве зубе и редовнију навику одржавања хигијене зуба. Обављани су и прегледи офталмолога (3), дечијег неуролога (5), дечијег нефролога (4) и пластичног хирурга (4).

Како је у извештајном периоду знатно повећан број корисника психијатријских услуга, значајна сарадња са дечијим психијатром запосленим на Клиници за психијатрију, УКЦ Крагујевац, настављена је и током 2023.године. Било је ситуација када су деца, у хитним стањима акутне психолошке кризе, одвођења на прегледе дечијег психијатра само на основу телефонских консултација и најављивања, што се показало од изузетне важности за актуелно збрињавање потреба корисника, будући да је реч о деци и младима која су вербализовала присуство суицидалних идеја или намере да се самоповређују, као и у ситуацијама испада у понашању или нестабилности у функционисању којима су угрожавала и сопствену безбедност и безбедност осталих корисника на смештају. Наиме, овај вид сарадње је јако важан јер се последњих година на смештају и заштити налазе деца/млади за које постоји потреба за коришћењем како медикаментне терапије, тако и праћење исте од стране лекара дечије психијатрије. У току 2023. године обављено је преко 20 редовних прегледа од стране дечијег психијатра, не рачунајући претходно поменуто ванредне ситуације, када се одлазило и ван заказаног термина.

Такође, обављено је преко 30 прегледа од стране дечијег педијатра услед акутних инфекција и болести корисника. У овај број нису урачунати одласци за неопходне упуте за

сваки специјалистички преглед, као и редовно преписивање хроничне терапије или узимање лабораторијских анализа, те је број посета дечијем педијатру био знатно већи. Здравствену документацију континуирано су водили дежурни радници Установе. Евиденција о току здравственог третмана вођена је у оквиру Књиге дежурства, личних досијеа (листови праћења) и књиге уписа актуелне терапије.

VII Културно-забавне и спортско-рекреативне активности

- И ове године је активно обележена Дечија недеља, под слоганом „ Велико срце деце Србије“. Сваки дан Недеље подразумевао је реализацију одређених, планираних активности, уз активну партиципацију деце и младих на смештају у Прихватилишту („Бринемо о другима“, „Умемо да разумемо“, „Делимо са другима“, „Играмо заједно“, „Чувари осећања“, „Растемо и старимо заједно“), а све у циљу неговања вршњачке и међугенерацисјске солидарности, као и усвајању знања и вештина важних за развој осећања емпатије.
- Такође, више пута током летњег распуста, деца су, у пратњи дежурних радника, имала прилику да посећују „Бора лавиринт“ у Баточини, где су им поред лавиринта, на располагању били и разноврсни пратећи садржаји – играоница, замкови за игру, трамболине, терен за мини голф...
- Деца су током летњег распуста у пратњи задуженог радника Прихватилишта за децу посетила „Аквапарк“ у Јагодини, а у оквиру заједничког излета са Дневним боравком за одрасле и старе и Музеј воштаних фигура и Зоолошки врт.
- Учествовање у обележавању Међународног дана борбе против насиља над женама „16 дана активизма“, када су реализоване психосоцијалне радионице са циљем јачања свести и развоја нулте толеранције на насиље, усвајања ненасилних модела решавања проблема.
- Деца су, на позив Фонда Њ.К.В. Принцезе Катарине, поводом ускршњих и божићних празника, у пратњи задужених радника Прихватилишта за децу и младе, посетила Бели двор.
- У пратњи дежурних радника Прихватилишта, деца су присуствовала донаторском концерту у организацији професора и ученика Музичке школе „Др Милоје Милојевић“, који је одржан у Свечаној сали Прве крагујевачке гимназије.
- У месецу децембру, поводом новогодишњих и божићних празника, деца су учествовала у организованим дружењима са ђацима – донаторима Прве крагујевачке гимназије – Ђачки парламент, Музичке школе „Др Милоје Милојевић“, ОШ „Наталија Нана Недељковић“, ОШ „Ђура Јакшић“, вртића „Бели анђео“, присуствовала концерту који је за њих организовао оркестар „Бим Бам“ у Универзитетској галерији, затим дружење са Деда Мразом који их је, у организацији донатора, посетио у просторијама Установе.
- Донаторским средствима, деци су омогућене посете биоскопу „Синеплекс“, затим Балон сали „Рapid Божовић“, дечијој играоници „Тара ленд“, као и одласци у посластичарницу „Срце“.

VIII Сарадња

У сарадњи са упутним ЦСР, и уз њихову сагласност, вршено је праћење контакта (личног и телефонског) корисника са сродницима и другим блиским особама. Рад са сродницима корисника је у надлежности упутног ЦСР. Сарадња са водитељима случаја корисника одржавана је како телефонским путем, тако и непосредним контактима у надлежним ЦСР или реализованим посетама корисницима, када су оствариване у просторијама Установе. Континуирано одржавање комуникације и благовремена размена информација је у значајној мери унапредила квалитет пружања услуге.

Значајна сарадња је остварена са стручном службом ОШ „Јован Поповић“. Деца основношколског узраста која су била на смештају су се укључивала у поменути школу. Задужене особе су једном недељно, по потреби и чешће, одлазили у школу на састанке са стручном службом и наставним особљем. Такође, квалитетна сарадња остварена је и са стручним службама основних школа „Драгиша Луковић Шпанац“, „Трећи крагујевачки батаљон“, Школом за основно и средње образовање „Вукашин Марковић“, Средњом стручном школом, Туристичко угоститељском школом „Тоза Драговић“, Средњом школом „Никола Тесла“ у Баточини, које су деца, пре и током смештаја похађала, а све са циљем праћења редовности у похађању наставе, школских постигнућа и понашања у школској средини, како би деца у области школског функционисања постигла што боље резултате и одржала и унапредила ниво адаптираности на школску средину.

И током 2023. године радовно је одржавана сарадња са здравственим установама – посебно са дечијим психијатром запосленим на Клиници за психијатрију, УКЦ Крагујевац. У континуираној сарадњи и консултацијама са поменути специјалистом, успело се да се на најбољи могући начин обезбеди свеобухватнији третман и додатна подршка која је у датом моменту била неопходна. Сарадња је одржавана и са свим осталим институцијама од значаја, које су укључене у процес заштите и представљају важне ресурсе за остваривање најбољег интереса детета – Полицијском управом Крагујевац, Здравственим установама републичког нивоа, Омладинском задругом.

IX Тешкоће и специфичности у раду

Иако није било дужег одсуства запослених услед спречености за рад, значајну тешкоћу за организовање радног процеса представљало је и то што је током извештајне године на смештају у Прихватилишту била врло хетерогена структура деце – различите развојне фазе и узрасти, присуство различитих здравствених и когнитивно емоционалних тешкоћа, поремећаја понашања, вишеструких сметњи, што је захтевало флексибилност, иновативност и континуирану употребу различитих интервенција запослених како би се пружила адекватна подршка и подигао ниво свеукупне функционалности сваког корисника појединачно. Остваривање ових циљева и пружање прилагођене помоћи и подршке сваком од корисника, захтевало је велике напоре и континуирано пажњу запослених - дешавало се да у појединим тренуцима резултат даје само рад „један на један“. Ова тешкоћа у свакодневном функционисању Прихватилишта за децу и младе како би се пружила адекватна, специфична подршка деци са израженим тешкоћама у свеукупном функционисању и омогућили несметано функционисање других корисника на смештају,

превазилажена је и укључивањем запослених из услуге Прихватилишта за жртве насиља у породици.

Као специфичност у раду током 2023. године, уочавамо и тенденцију пораста броја деце са проблемима у психичком функционисању, као и проблемима у понашању, која захтевају интензиван психијатријски третман, чији је број доминантан у годишњој структури корисника. Рад са овом категоријом деце је изузетно специфичан и изискује поседовања одређених знања и вештине од стране запослених, који су управо из овог разлога упућивани на едукације из области менталног здравља и психопатологије деце и младих – препознавање симптома менталних поремећаја, емоционалне нестабилности, поремаћаја понашања, технике рада са одређеним врстама менталних тешкоћа, реаговање у кризним ситуацијама....

Још једну од тешкоћа у раду представља и то што постоји одређени број деце која на смештају у Прихватилишту бораве по две и више година, за које систем не може да пронађе трајније збрињавање, чиме смо пре свега довели у питање не само сврсисходност услуге, већ и ограничили могућности за ургентно збрињавање деце која се нађу у стању социјалне потребе и којима је неопходан привремени прихват, а која нису само са територије општине Крагујевац. Њихов боравак у Прихватилишту и након истека законски предвиђеног периода, као и њихово маладаптивно понашање у значајној мери омета адаптацију новопримљених корисника и негативно утиче на њихово свеукупно функционисање.

Оно што такође, представља тешкоћу у раду са најосетљивијом категоријом корисника – децом, често са присутним разноврсним тешкоћама у функционисању или вишеструким сметњама, јесте недовољна сензибилисаност професионалаца који су укључени у процес заштите и остваривања најбољег интереса детета, будући да су наши корисници углавном корисници и других система - ресурса у заједници (социјална заштита, образовни систем, здравствени систем...). Наиме, понекад се стиче утисак да не постоји заинтересованост и потребан ниво сензибилности и разумевања код свих актера укључених у процес заштите деце и младих, а самим тим и неједнака спремност за прихватање одговорности за обављање задатака који су у оквиру њихове надлежности како би била остварена сврсисходна и свеобухватана заштита корисника.

У току извештајног периода, оброци су се до марта месеца дистрибуирали из ресторана „Лекина бара“, а од марта то уређује кетеринг „Данего плус“ који је у поступку Јавних набавки имао најповољнију понуду. У току 2023. године, захваљујући донаторским средствима, постојала је могућност куповине у оближњој трговинској радњи, трговинском ланцу „Темпо“ и „ДМ“ па су по потреби куповане рођенданске торте, прехрамбене намирнице, воће, сокови, чајеви, средства за личну хигијену и хигијену простора.

Набавка неопходне одеће и обуће углавном је била благовремена, те су корисници добијали неопходно у складу са исказаним потребама. Одређени део одеће и обуће, пре свега зимска обућа, јакне, тренерке, стизале су и од донатора, те су корисници имали прилику да добију и квалитетније одевне комаде и обућу.

X Остало

Јеловник за добављача хране, кетеринг „Данего плус“, израђује нутрициониста, те је усклађен са нутритивним потребама деце и принципима здраве исхране.

За хигијену простора и одржавање дворишног простора Установе најпре су биле задужене три особе, а након што је једна од особа ангажованих преко добровољног радног ангажовања одустала од обављања поменутог посла, актуелно су на одржавању хигијене ангажоване само две. Такође, више особа су преко алтернативних санкција, биле ангажоване на уређењу дворишног простора. У уређивању дворишног простора Установе често активно учествују како запослени у Услугама Прихватилишта, тако и сами корисници. У циљу структурирања слободног времена, стицања радних навика, развоја свести о потреби за чувањем природе и незагађивању природне средине, јачања самопоуздања и вере корисника у своје способности и вештине, дворишни простор је често заједнички уређиван (одржавање фонтане, летњиковца, садња и заливање цвећа, кошење траве, сакупљање опалог лишћа, резивање зеленила, ...).

Ноћне смене у Установи, уз једног дежурног радника из услуге, биле су покривене и ангажовањем лица преко агенције за обезбеђење. Такође, уз помоћ донаторских средстава, набављене су и постављене недостајуће камере за постизање комплетнијег видео надзора, чиме је безбедност Установе подигнута на виши ниво.

Значајно је напоменути да је током 2023. године остварена изузетно успешна сарадња са донаторима који су били заинтересовани да уложе новчана средства како би на различите начине унапредили животне услове наших корисника, али и задовољили њихове специфичне потребе. Тако је од донаторских средстава унапређен просторни капацитет Прихватилишта – оформљена је нова, четврта соба за кориснике, која је и била услов за проширивање капацитета са 6 на 10 корисника и добијање потпуне лиценце на период од 6 година, што је и остварено, као и канцеларија за обављање стручних поступака, како би се унапредили услови за индивидуални рад. Донаторским средствима, две собе у оквиру Прихватилишта за децу опремљене су потпуном новим намештајем, а замењени су и теписи, завесе и душеци у већини соба. Такође, са циљем оплемењивања простора и креирања пријатнијег амбијента за боравак деце, зидови дечијих соба декорисани су тапетима са дечијим мотивима, у складу са дечијим интересовањима. Важно је напоменути да је током извештајне године, такође уз помоћ донатора, осмишљена и формирана „Играоница“, као специјално дизајниран простор који деци пружа сигурно окружење за игру, учење, усвајање социјалних вештина кроз интракцију са другом децом, као и социјализацију, развијају когнитивне способности и креативно мишљење и изражавање, усвајају нове вештине. Играоница је опремљена разноврсним играчкама и другима садржајима усклађеним са потребама и интересовањима деце различитог узраста, а све са циљем обезбеђивања стимулативног окружења за децу свих узраста. Током летњег периода, у дворишном простору Установе креирана је и „Играоница на отвореном“ са циљем да деци свих узраста понуди отворен и сигуран простор за игру и учење. У оваквом, стимулативном окружењу, деца имају прилику да истражују, откривају и развијају своје способности. Са различитим играчкама и справама деца су имала могућност да се истовремено и забаве и уче, као и да задовоље потребу за кретањем. Током извештајне године, такође из донаторских средстава, започето је са

преуређењем дворишног простора Установе у коме се налази дечије игралиште као и терен за кошарку и фудбал - набављени су нови фудбалски голови, као и кошеви, израђено је игралиште са љуљашкама, тобоганом и клацкалицом и безбедним подом.

- **Прихватилиште за жртве насиља у породици**

I Увод

1.1 Циљ и сврха Прихватилишта за жртве насиља у породици

Једна од дефиниција насиља у породици каже како је насиље у породици скуп понашања којима је циљ контрола над члановима породице. Жртва насиља нема контролу над важним аспектима свог живота. Деловањем на поједине компоненте процеса оснаживања – помагањем при постављању циљева, повећавањем знања, компетенција и перципиране самоефикасности, те помагањем при провођењу акције – можемо помоћи жртви насиља да (поновно) успостави контролу над својим животом.

Један од облика помоћи жртвама насиља јесте њихов боравак у Прихватилишту за жртве насиља у породици, који пружа корисницима и њиховој деци привремени сигуран смештај, психолошко саветовање и емоционалну подршку, здравствену и правну помоћ, те помоћ у тражењу смештаја и запошљавању.

Прихватилиште за жртве насиља у породици реализује своје задатке као једна од услуга у оквиру Центра „Кнегиња Љубица“. У току 2023. године настављено је са збрињавањем жена и деце којима је тај облик заштите био неопходан. Простор у коме се пружају услуге прилагођен је потребама и у потпуности одговара стандардима прописаним Законом (четири собе са по три кревета за спавање на два спрата, по једно купатило на сваком спрату „дневни боравак“ са трпезаријом и кухињом). Прихватилиште за жртве насиља у породици (капацитет 10 корисника) је почетком 2023. године поново прошло кроз процес лиценцирања који је успешно приведен крају добијањем лиценце за пружање услуге у наредних 6 година. У складу са структуралним стандардима, кадровску структуру Прихватилишта за жртве насиља у породици чине 5 стручних радника 1 стручни сарадник и 1 сарадник, чиме су испуњени минимални стандарди за пружање услуге.

Прихватилиште за жртве насиља у породици обезбеђује привремено збрињавање жена и деце које упути надлежни Центар за социјални рад, а све у циљу осигуравања безбедности, здравствене заштите, емотивне подршке и правне помоћи, као и организовању и реализовању разних обука у циљу оспособљавања за различита занимања, а све у циљу осамостаљивања и лакшег заснивања радног односа. Услуга је временски ограничена (до 6 месеци на основу добијене Лиценце) што је период када је неопходно да се за корисника утврди одговарајући облик заштите. Током овог периода потребно је утврдити специфичне потребе сваког корисника на смештају, а затим начинити и реализовати индивидуални план заштите.

1.2 Процедура доласка и пријем корисника

Основни критеријум за пријем жене у Прихватилиште за жртве насиља у породици јесте присутност насилних образаца понашања у партнерским и породичним релацијама, који подразумевају како физичко, тако и психичко, сексуално, материјално и економско насиље. Критеријуми су такође, одређени доминантним карактеристикама женине свеукупне животне ситуације (угроженост од насиља и расположиви ресурси заштите), са једне стране, а са друге стране, одређеним карактеристикама њеног психофизичког статуса.

У складу са Одлуком о социјалној заштити града Крагујевца у Прихватилишту за жртве насиља организован је 24-часовни пријем за кориснике којима је неопходан ургентан смештај. Смештај у Прихватилиште за жртве насиља се реализује на основу упута од стране надлежног Центра за социјални рад, довођењем од стране дежурног или задуженог радника надлежног Центра за социјални рад, са уредним лекарским уверењем о евентуалном постојању или непостојању физичких повреда. Смештај се врши и самоиницијативним доласком, по процени потребе за ургентним смештајем од стране саме жртве (након чега се укључују надлежни ЦСР и ПУ који реализују процену ризика по безбедност и сврсисходност упућивања на смештај у Прихватилиште), услед акутног насиља у породици. Стручни радник/сарадник на пријему је прикупљао идентификационе податке о кориснику, обавештавао је писменим путем надлежни Центар за социјални рад о смештају корисника, као и Полицијску управу. При смештају корисници су снабдевани адекватном одећом, обућом и средствима за личну хигијену (из залиха магацина обуће и одеће и донација), будући да су углавном долазили без потребне гардеробе и других непоходних средстава. Жене и деца су се прво упознавала са својим правима, обавезама, правилима Кућног реда, са другим корисницима, животним простором и окружењем. Живот, рад и активности у Прихватилишту одвијали су се према утврђеном Правилнику о кућном реду и према Недељном плану активности. Такође, у почетном периоду боравка, корисници су се детаљније упознавали са врстом и начином пружања стручне помоћи која се организује у Прихватилишту за жртве насиља у породици.

Процену корисника, према Правилнику о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите, вршио је стручни радник, уз активно учешће корисника. Процена је вршена непосредно након пријема и окончавала се у року до десет дана. Током периода процене пружала се услуга, односно реализовале су се активности у складу са утврђеним приоритетним потребама корисника. Степен подршке кориснику одређиван је на основу Скале за процену интензитета подршке, након чега се израђивао индивидуални план за сваког корисника.

II Евиденција и документација

Евиденција о корисницима подразумева:

- Матичну књигу
- Лични досије
- Лични лист корисника установе за смештај у Прихватилиште за жртве насиља у породици
- Лист праћења рада на заштити корисника

- Анкетни лист
- Изјава о слободном кретању корисника (обзиром да се ради о одраслим особама за које је индикован смештај у Прихватилиште за жртве, корисници потписују изјаву да на сопствену одговорност напуштају простор Установе)
- Књига терапије
- ВС упутних Центара израђују План услуга
- Почетни упитник процене
- Процена
- Интензитет подршке
- Индивидуални план заштите
- Евалуација задовољства корисника пруженом услугом

Документација о стручном раду подразумева:

- Програм и извештај о раду Прихватилишта
- Књига записника са састанака
- Дневник рада
- Књига дежурства
- Месечни планови и извештаји стручних радника и сарадника
- Недељни план активности

III Структура корисника Прихватилишта за жртве насиља у породици

Табела 1. Број жена према узрасту

Узраст	Укупан број 2023.	Број на дан 31.12.2023.
	број	број
18-26 год	2	0
27-35 год	6	1
36-50год	9	1
51-64год	3	0
65- 80 год	3	0
УКУПНО	23	2

Табела 2. Структура деце према узрасту и полу

Узраст	дечаџи		девојџице		УКУПНО	
	Укупан број у 2023.	Број на дан 31.12.2023.	Укупан број у 2023.	Број на дан 31.12.2023.	Укупан број у 2023.	Број на дан 31.12.2023.
0-2 год	3	0	1	0	4	0
3-5 год	5	0	1	0	6	0
6-14 год	5	0	9	1	14	1
15-17год	0	0	0	0	0	0

18+	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	13	0	11	1	24	1

Табела 3. Структура корисника према подручју из кога долазе

Укупан број корисника са урбаног подручја	43
Укупан број корисника са руралног подручја	4
УКУПНО	47

Табела број 4. Структура корисница према начину изласка из Прихватилишта

Укупан број жена које су се осамосталиле	18
Укупан број жена које су се вратиле починиоцу насиља	3
Број жена које користе услугу Прихватилишта на дан 31.12.2023.	2
УКУПНО	23

Табела 5. Структура корисника према дужини боравка

Дужина боравка	Укупан број 2023.	Број на дан 31.12.2023.
До 1 месец	24	0
1-3 мес	10	1
4-6 мес	13	2
6 и више мес	0	0
УКУПНО	47	3

Табела 6. Структура корисника према месту из кога долазе

Упутни ЦСР	укупан број корисника
Крагујевац	41
Кнић	2
Ивањица	1
Ђуприја	2
Ваљево	1
Укупно	47

Табела 7. Број деце која су похађала неку од образовно-васпитних установа

Образовно-васпитна установа	дечаци		девојчице		УКУПНО	
	Укупан број 2023.	Број на дан 31.12.2023.	Укупан број 2023.	Број на дан 31.12.2023.	Укупан број 2023.	Број на дан 31.12.2023.

Предшколска установа	7	0	1	0	0	0
Основна школа	2	0	9	1	11	1
Средња школа	0	0	0	0	0	0
УКУПНО	9	0	10	1	19	1

Табела 8. Према начину доласка у Прихватилиште

Упутни Органи	Укупан број корисника
Центри за социјални рад	47
Полицијска управа	0

Табела 9. Број реализованих пријема у 2023.години

Број реализованих пријема	47
Број поновљених пријема	5

Табела 10. Број корисника по месецима

Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Сеп.	Окт.	Нов.	Дец.
6	20	12	8	14	14	9	11	4	10	12	10

IV Индивидуални и групни рад са корисницима

У Прихватилишту за жртве насиља у породици корисницама се пружа свеобухватна помоћ. Дежурни радници брину о физичком и менталном здрављу корисница, враћају изгубљено самопоуздање и веру у себе и сопствене способности, ради се на идентификовању личних ресурса за излазак насилног партнерског односа и њиховом унапређивању, то јест континуирано се ради на оснаживању свеукупног функционисања корисница како би се успешно осамосталиле. У сарадњи са институцијама и мултидисциплинарном приступу траже се најбоље излазне стратегије за оснажену жену која започиње нови живот.

Након смештања у Прихватилиште за жртве насиља, упознавања са правилима Кућног реда, са другим корисницама на смештају у Прихватилишту за жртве, животним простором и окружењем, женама и деци, пружала се могућност да се у атмосфери прихватања поврате осећање сигурности и припадања, као и контроле над сопственим животом, вентилирају негативне емоције узроковане трауматским искуством насиља, доступна им је ургентна помоћ која им је доминантно потребна (медицинска, психолошка и др.). Затим се постепено упознају са потребама и захтевима организовања свакодневног живота. По смештају корисница у установу, најпре се радило на санирању акутне стресне ситуације (пружањем психолошке прве помоћи), док је даљи рад био усмерен на ублажавање и санирање последица претрпљеног насиља, повећање базичне психолошке сигурности и самопоуздања, подизање нивоа личне компетенције, као и на

проналазак алтернатива и опција за самосталан живот без изложености насиљу у породици.

4.1 Индивидуални рад са корисницима

За сваку корисницу се кроз узимање социоанамнестичких података стиче увид у њену личну проблематику, па се у складу са тим и предузимају кораци даљег збрињавања.

Први разговор са корисницом односи се на међусобно упознавање и договарање општих смерница и оквира будућег рада, са посебним акцентом на изградњи односа поверења, сигурности и прихватања, што је основа за квалитетну сарадњу и отворену комуникацију. Кроз индивидуалне разговоре се ближе упознајемо са најбитнијим сегментима живота кориснице, а такође стичемо увид у комплексно трауматско искуство кроз које је корисница прошла. Током почетног разговора се не инсистира на детаљном описивању епизода насиља, с обзиром да је корисница још увек нестабилног емоционалног функционисања, са доминантним негативним емоцијама, уз додатну тешкоћу потребе да се прилагоди на нову средину. Врши се процена актуелног психофизичког стања корисница у циљу планирања будућег рада.

Рад са корисницама усмерен је на подизање нивоа њиховог свеукупног функционисања, као и на унапређењу емоционалног доживљавања и реаговања. На емоционалном плану се најчешће ради на вентилирању негативних афеката провозираних насилним ситуацијама којима су жртве биле изложене, као и ослобађању од страха као директне последице. Врло је важно да корисница проради тешке ситуације, прожете интензивним негативним емоцијама, које потенцијално остављају трајне последице, као и осећање кривице, немоћи, неправде и љутње. Често је присутан и осећај кривице услед напуштања супруга и стално присутног осећаја неадекватности као последице дугогодишње изложености понижавању и физичком или психичком злостављању. Фокус рада на когнитивном плану се ставља на анализу ситуације, стицање увида у одговорност за насиље и последице које има на све субјекте који су му изложени, на кориговање погрешних уверења и предрасуда које својим егзистирањем доприносе останку жртве у насилном односу, као и на усвајању репертоара активних стратегија за суочавање са кризним животним ситуацијама и решавање проблема.

Индивидуални рад са жртвама имао је за циљ развијање поверења између стручног радника и кориснице, јачање самопоштовања и самопоуздања жртве, идентификовање личних капацитета и позитивних аспеката личности, формирању позитивне слике о себи, подстицање, подржавање у доношењу одлука и активности. Саветодавни рад са корисницима, обављао се у циљу испољавања скривених и потиснутих осећања, препознавања и изражавању властитих емоција, затим на стицању увида у властиту одговорност за сопствене поступке, циљеве и њихову реализацију како би унапредили сопствени живот. Спроводио се у намери да се корисница оспособи да боље користи своје осећајне, сазнајне и друштвене способности са циљем да се унапреди свеукупно функционисање у заједници. Саветодавни рад је усмерен претежно ка мењању образаца понашања, односа према себи и другима, ка промени породичних и социјалних релација, подстицању деловања, стицању нових знања и вештина, развоју

социјално компетентних вештина као што су: емпатија, стављање на место другог, сарадња, пружање подршке, поштовање правила, толеранција на фрустрацију. Завршна фаза рада са корисницама у Прихватилишту је рад на излазној стратегији кориснице и деце. Ради се на креирању плана како изаћи из постојеће ситуације. Након проласка кроз комплетан третман стручног рада, корисница треба да се осамостали и покуша да организује свој живот без присуства насилника. Сваку реалну одлуку подржавамо и оснажујемо са циљем да успешно реализују све предвиђене кораке на путу ка осамостаљивању.

Као битан сегмент пружања помоћи у Прихватилишту за жртве насиља у породици јесте рад са децом. У разговору са децом морају се користити различити механизми како би се добиле информације о проблемима и потешкоћама са којима се деца суочавају. Често деца, након почетног адекватно успостављеног поверења, без потешкоћа разговарају о ситуацијама насиља у примарној породици и догађајима који су их повредили и уплашили, траже савете како да превазиђу негативна емоционална стања. Када се успостави базично поверење у стручног радника, онда је рад продуктиван и даје адекватне резултате у смислу усвајања механизма прераде трауматичних искустава, корака које требају предузети како би се избегла или смањила даља трауматизација. Приликом смештаја деце у Прихватилиште обезбеђен им је адекватан стручни приступ при пријему, у току адаптационог периода, као и у току индивидуалног рада. Деци су обезбеђене разне едукативне, психосоцијалне, креативне и рекреативне радионице. Дежурни радници Прихватилишта свакодневно су учили или допуњавали знање деце из различитих области, о разноврсним темама, а радили су и на усвајању одређених навика и вештина сналажења у свакодневном животу (навике усмерене на одржавање личне хигијене и хигијене простора, располагања новцем, поштовање правила у саобраћају, радне навике). Деци је такође обезбеђена здравствена нега и заштита.

4.1.1 Образовање/Запослење

Корисницима Прихватилишта за жртве насиља у породици је од стране дежурних радника пружана помоћ и подршка у савладавању наставног градива и изради домаћих задатака, као и око самог уписа у образовно-васпитне установе. За време свог боравка у Прихватилишту за жртве насиља у породици, током 2023. године три детета су уписана у вртић, док је једно дете уписано у први разред основне школе. Такође, у зависности од процена ризика по безбедност деце, са стручним службама школа и разредним старешинама одржавани су контакти телефонским путем, као и непосредно, у случајевима када је било потребно пружити подршку у кретању до/од школе у смислу обезбеђивања праћења од стране дежурних радника. Мајке су усмераване и едуковане како да на адекватнији начин пружају подршку деци у учењу. Такође, вршио се упис на културне, рекреативне или друге активности за децу. Радило се и на подизању нивоа свести о значају образовања. Корисницама је пружана подршка у тражењу прилика за запошљавање унутар заједнице. Од стране стручних радника су у индивидуалним разговорима (помоћу техника саветодавног рада) усмераване да путем огласа (новине, интернет, друштвене мреже) претражују и селекују доступне послове и пронађу одговарајуће запослење. Током извештајне године, од укупног броја корисница на

смештају, три су биле кориснице пензије, три кориснице су имале радни однос на неодређено време, док је 17 корисница било незапослено, а од тога 14 њих на евиденцији Националне службе за запошљавање. Континуирано је одржавана и сарадња са Националном службом за запошљавање са циљем регулисања радног статуса корисница – пријава на евиденцију, информисање о доступним пословима на тржишту рада, као и о обукама за унапређење постојећих знања и вештина корисница, издавање потврда за остваривање права из области система социјалне заштите, здравственог осигурања. Оно што је недостајало и представљало препреку у успешном окончању процеса осамостаљивања жена жртава насиља, а што би било значајно унапредити са становишта повећања могућности запослења корисница као основе за успешно започињање самосталног живота (обезбеђивање материјалних средстава) јесте мотивисање приватног сектора (трговински ланци, фабрике, предузетници) за успостављање сарадње и обезбеђивање радних места за категорију жена жртава насиља као важне компоненте у њиховом превазилажењу актуелних тешкоћа и преузимању контроле над сопственим животом.

4.1.2 Правна помоћ

У оквиру индивидуалног рада, стручни радник на управно-правним пословима, у складу са описом посла, а по ситуационим захтевима и други стручни радници су информисали жене-кориснице услуга и посредовали у остваривању права из различитих области. Корисницама су се пружале информације и правни савети из области социјалне заштите (право на новчану социјалну помоћ, право на додатак за негу и помоћ другог лица, дечији додатак, једнократну помоћ, остваривање права на смештај у Геронтолошком центру), као и савети о остваривању права пред судовима и другим надлежним институцијама. Кориснице су, најчешће у пратњи стручних радника, ишле на рочишта. Затим, активно се посредовало и контактирало са адвокатима НВО „Оаза сигурности“, чиме је била пружена могућност женама да остваре бесплатну правну помоћ у свим поступцима заштите од насиља у породици и заступање у судским процесима. Од 23 кориснице, поменути адвокати су као пуномоћници водили спорове за 6 жена жртава породичног насиља са територије града Крагујевца, где су месно надлежни судови били у Крагујевцу, док су за још две кориснице, ван територије града Крагујевца писали тужбе, поднеске и друге писмене и усмеравали их у процесима (судови у Ваљеву и Ивањици) Такође, жене су информисане о правима из области здравствене заштите (здравствено осигурање, остварење посебних права у складу са Законом о здравственој заштити) из области образовања (упис у школу/предшколску установу), из области рада и запошљавања (регулисање стажа, пензије, права која произилазе из статуса незаполеног лица) и из других система релевантних за унапређивање квалитета живота.

4.1.3 Здравствена заштита

У Прихватилишту се по пријему обављају разговори са корисницама и децом на основу којих се добија увид у психофизичко стање и прави даљи план рада. Тада се прави план рада за сваку корисницу/дете који подразумева здравствено просвећивање и

потребне медицинске интервенције. Циљ узимања медицинских података и медицинске документације, уколико је корисница има, је праћење објективних и субјективних симптома и знакова који су битни проценитељи даљег плана рада који у одређеним ситуацијама захтева укључивање лекара одређених специјалности, вађење налаза као и примена одговарајуће терапије. Циљ здравственог просвећивања је да се заинтересују за своје здравље, едукују о превенцији многих болести и стања, науче и усвоје знања која су им потребна и која ће им помоћи да лакше преброде тренутну болест и ситуацију.

Континуирана здравствена бригаа вођена је о свим корисницама које су примљене у Прихватилиште за жртве насиља у породици, као и о њиховој деци. По потреби контактиране су здравствене службе, ради подршке у регулисању права на здравствену заштиту и добијања информације о правима на здравствену заштиту. Посредовало се код Дмова здравља или других здравствених институција ради укључивања корисника у програме лечења или саветовања. Вршио се увид у специфичне потребе и могућности остварења посебних права у складу са Законом о здравственој заштити. Радило се на јачању одговорности за сопствено здравље и здравље деце. Кориснице су путем информисања усмераване на услуге које могу остварити у домену здравствене заштите, подстицане су на коришћење здравствених услуга које су неопходне. Кориснице су одлазиле на лекарске прегледе код лекара опште праксе (преглед, набавка лекова, упути, вађење крви за лабораторијске анализе) самостално и у пратњи запослених, у ситуацијама када је за то препозната потреба заказавани су и обављани специјалистички прегледи код неуролога, ендокринолога, психијатра, гинеколога, интернисте, онколога, радиолога, офтамолога у оквиру специјалистичких служби УКЦ Крагујевац. Током извештајне године на смештају се налазила и трудница која је током боравка редовно обављала прегледе изабраног гинеколога као и све потребне лабораторијске анализе, то јест трудноћа је уредно вођена и одржавана. Деца су, по потреби, вођена на прегледе код изабраних педијатара и потребних специјалиста (кардиолог, дерматолог, орл специјалиста, стоматолог). Због уочених одступања у говорно језичком развоју код поједине деце, обављени су консултативни прегледи дечијег психолога, олигофренолога, педагога и логопеда у оквиру Развојног саветовалишта у Предшколском диспанзеру за децу, а потом су деца редовно вођена на ординирани логопедске третмане, као и третмане педагога. Остварена је сарадња и са Службом за хитну медицинску помоћ - у стањима изразитог погоршања актуелног здравственог стања корисница, коришћене су њихове консултативне услуге, али и пружање помоћи изласком на терен.

Током 2023. године на смештају у Прихватилишту било је и корисница које дуги низ година нису обављале превентивне гинеколошке прегледе како би контролисале своје репродуктивно здравље. Након што су кориснице информисане о важности обављања превентивних прегледа како би се континуирано пратило здравствено стање, наведени прегледи су најпре заказани, а затим и реализовани код изабраних гинеколога.

4.2 Групни рад са корисницама

Структура жена на смештају у Прихватилишту је различита, јер потичу из различитих социјалних средина и културних миљеа, различитог су образовног нивоа, различитих старосних година, неке нису социјабилне и са тешкоћама успостављају

социјални релације. Групни рад је реализован кроз радионице и организовање групних активности различитих садржаја на којима је са женама и децом рађено на унапређивању вештина старања о себи, у зависности од препознатих потреба корисника, као и на превазилажењу различитости, успостављање социјалних контаката и унапређивању комуникационих вештина, размени искустава и начина излагања из проблема.

Једном недељно (по потреби чешће) организовали су се групни састанци на којима се са корисницама расправљало о свим питањима организације и спровођења активности у Прихватилишту, као и о међусобним односима корисница и евентуалним променама које би се могле извршити. Прављен је план активности на недељном нивоу, као и распоред чишћења и сређивања заједничких просторија. План садржи радно-окупационе активности, индивидуалне или групне састанке са корисницима, психосоцијалне радионице, културно-забавне активности, као и активности које подразумевају одласке у суд, тужилаштво, Центра за социјални рад, Полицијску управу, код адвоката, лекара. Такође, женама је кроз демонстрирање и моделовање пружана подршка приликом одржавања простора у којем су боравиле и старања о личним стварима, затим у чишћењу заједничких просторија, соба и припадајућих санитарних просторија. Кориснице су активно учествовале у радно-окупационим активностима, у уређивању и чишћењу дворишног простора, у садњи и заливању цвећа...

4.2.1 Психосоцијалне радионице

Кориснице које бораве у Прихватилишту за жртве насиља у породици укључене су у психосоцијалне радионице које подразумевају едукативни и саветодавни рад. У оквиру групног рада реализоване су психосоцијалне радионице са следећим темама:

1. Комуникација
2. Насиље
3. Емоције
4. Одговорност
5. Самопоуздање

Психосоцијалне радионице, којима је обрађивана тема насиља, обухватале су разумевање појма насиља у породици, цикличне динамике насиља, последица насиља, одговорности за насиље, истраживање вредносних ставова жртава, разбијање стереотипа и предрасуда о насиљу над женама, идентификовање дисфункционалних уверења која доприносе останку жртве у насилном односу и њиховом кориговању. Тема емоција обрађивана је кроз више једночасовних сусрета и обухватала је – дефинисање, препознавање и испољавање емоција, затим емоцију страха, емпатију, као и реакцију на стрес као посебан вид комплексне реакције организма на стресну ситуацију која укључује и емоционалну компоненту, која битно одређује целокупно стање индивидуе у ситуацији стреса, а затим и когнитивне технике релаксације како би се отклониле последице стреса. Тема самопоуздања укључивала је одржавање сета радионица усмерених на преиспитивање властитог самопоштовања, овладавање стратегијама за изградњу самопоуздања, идентификовање позитивних мисли и мотивисање за померање фокуса

на сопствене капацитете, афирмација сопствених снага и врлина кроз групни рад – позитивне афирмације, самовредновање. Тема комуникације обухватала је едукацију корисница о различитим стиливима комуникације, о комуникацији као основи међуљудских односа, усвајање асертивних облика комуникације, активном слушању и конструктивним и ненасилним начинима решавања конфликта. Кроз радионице посвећене одговорности, нагласак је стављен на освешћивање личне одговорности за донете одлуке, рационално одређивање сопствених приоритета, преузимање контроле над животом, корацима које треба предузети како би се решио проблем, постављању циља и дефинисању начина његовог постизања.

4.2.2 „16 дана активизма у борби против насиља над женама“

Као и претходних година, у оквиру глобалне, светске кампање обележавања Међународног дана борбе против насиља над женама - „16 дана активизма“, од стране стручних радника Прихватилишта за жртве насиља у породици осмишљене су и реализоване разноврсне програмске активности са циљем промовисања нулте толеранције на насиље и подизања свести друштва о присутности насиља над женама и потреби да сви актери друштва буду активно укључени у његову превенцију и спречавање - реализоване су психосоцијалне радионице са циљем јачања свести и развоја нулте толеранције на насиље, усвајања ненасилних модела решавања проблема, снимани су видео записи на тему насиља и његове превенције, фемицида и последица које оставља на децу, породицу и друштво у целини, који су потом едитовани на друштвеним мрежама; учествовање у реализацији радионице „Не бесни човече“ са децом ОШ „Јован Поповић“, као и у реализацији психосоцијалне радионице са ученицима Средње стручне Школе у Крагујевцу „Ко је крив“, са циљем развијања свести о одговорности за насилне обрасце понашања, са јасном поруком да је за насиље једино одговоран онај који га чини. Психолог Прихватилишта учествовао је у радио и ТВ емисијама у локалним медијима, са циљем едуковања јавности о врстама насиља, јаснијем препознавању насиља у партнерским и породичним релацијама и потребе за пријавом истог надлежним службама. Такође, стручни радник Прихватилишта учествовао је у панел дискусији на тему „Стоп фемициду“ која је реализована у Скупштини града Крагујевца, у организацији Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Такође, остварена је сарадња са локалним кафеом „Хемингвеј“ у чијем простору је путем штампаног материјала промовисана нулта толеранција на насиље. Група за самоподршку у оквиру Прихватилишта за жртве, организује се као вид подршке за жене жртве насиља, које имају „слична“ искуства кроз која су пролазиле у процесу осамостаљивања и превладавања разноврсних кризних, животних ситуација под називом „Надини сусрети“, којима присуствују бивше кориснице као и кориснице које се тренутно налазе на смештају. Жене имају прилику да се упознају, размене искуства и подрже једна другу. Сусрети су често одржавани и поводом одређених празника.

4.2.3 Културно-забавне активности

Учешће корисника у организованим активностима зависиле су од жеља, потреба и афинитета. Своје слободно време користили су на различите начине (ТВ, шетње, читање, цртање, дружења, посете пријатељима и родбини, одлазак на манифестације у граду итд). Обележени су верски празници (Божић, Ускрс, ...), као и рођендани корисника.

V Сарадња са установама и службама у процесу оснаживања

У извештајном периоду, сарадња је настављена са упутним Центрима за социјални рад. Велику подршку у реализовању активности, посебно активности за децу, Прихватилиште за жртве насиља у породици има од запослених Прихватилишта за децу, без кога у овом периоду не би било могуће организовати рад.

Наилазило се на разумевање и сарадњу са здравственим установама града Крагујевца, као и са другим здравственим јединицама у оквиру КЦ Крагујевац, као и са Заводом са Хитну медицинску помоћ. Корисницима је у складу са споразумом, у амбулантама и диспанзерима, обезбеђиван хитан преглед, односно особе које трпе насиље у породици су биле укључене у групу пацијената која има приоритет у пријему и здравственом збрињавању. Кориснице су биле примљене на лекарски преглед и када код себе нису имале личну документацију- личну карту и здравствену књижицу.

Подршка и сарадња са Полицијском управом града Крагујевца, Тимом за заштиту жртава насиља је од великог значаја била и ове године.

Сарадња се остварује и са Основним судом и Основним јавним тужилаштвом на чије се позиве одговара писменим путем или путем сведочења у поступцима заштите од насиља у породици. Такође, са корисницама се у смислу подршке одлази на рочишта у процесу заштите од насиља.

Коректна сарадња постоји између Прихватилишта и бројних донатора који нуде помоћ и донацију на различите начине (храна, одећа, обућа, школски прибор, играчке, посете биоскопским представама, спортским и културно забавним манифестацијама).

VI Остало

Током 2023. године, унапређена је функционалност, ефикасност и безбедност самог објекта Прихватилишта за жртве насиља у породици – обезбеђена је адаптација нове канцеларије, а видео надзор је додатно унапређен уградњом нових 6 камера. Адаптација и опрема је обезбеђена од стране Удружења грађана „Атина“, из средстава пројекта „Унапређење безбедности жена и девојчица повећањем учинка склоништа за жртве РЗН/насиља у породици“ финансираног од стране „UN women“ - Агенције Уједињених Нација за родну равноправност и оснаживање жена, у сарадњи са Координационим телом за родну равноправност Владе Републике Србије, Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а уз подршку Британске Амбасаде у Београду.

У оквиру истог пројекта, организовано је више тренинга и обука у којима су учешће узели и стручни радници Прихватилишта за жртве насиља у породици (Тренинг

„Унапређења знања и вештина стручних радника/ца у раду са децом сведоцима или жртвама породичног насиља“ одржан од 28. до 30.09.2023. у Голубцу, „Препознавање и превазилажење симптома сагоревања код професионалаца“ и „Развијање стратегија реаговања у ситуацијама високог стреса“ који су одржани 27. и 28.04.2023. у Крагујевцу, као и регионални округли сто који је одржан у мају месецу 2023. године у Београду, под називом „Успостављање регионалних механизма сарадње у пружању подршке женама са искуством родно заснованог насиља у оквиру Прихватилишта за жене, на територији Републике Србије“.

Такође, током 2023. године, дневни боравак Прихватилишта је освежен новим намештајем (нова ТВ полица, фотелје, теписи и завесе), а сви ходници и собе предвиђене за смештај корисника су окречене.

VII Уместо закључка

Током 2023. године забележен је пораст броја корисника који су користили услуге Прихватилишта за жртве насиља у породици, у односу на претходну годину. Узевши у обзир број корисника по месецима, као и просек на годишњем нивоу, проценат попуњености Прихватилишта је 108 посто тј. можемо рећи да су смештајни капацитети били попуњени.

Истраживања показују да је услуга смештаја у виду Прихватилишта за жене жртве насиља у породици утицала на смањење симптома посттрауматског стресног поремећаја, депресије и потешкоћа у друштвеном функционисању, мање случаја сексуалног злостављања након изласка, већим смањењем узнемирености и тачнијом перцепцијом доступности социјалне подршке.

Из ових налаза види се како Прихватилишта за жртве насиља у породици имају важну улогу у спречавању поновне виктимизације и повећању квалитета живота жена жртава насиља, а ову позитивну улогу можемо објаснити уз помоћ теорије оснаживања. Наиме, позитиван учинак психосоцијалних услуга које се могу примити у Прихватилишту остварује се преко деловања на компоненте модела оснаживања (Катанео и Капман 2010.). На пример, добијање правне помоћи може допринети оснаживању кроз постављање циљева усмерених ка повећању моћи (циљеви попут развода брака указују партнеру како жена има право донети одлуку о прекиду односа) или пак преко повећања знања, а тиме и самоефикасности. Надаље, макар се телесно стање жене жртве насиља не спомиње експлицитно у моделу (Катанео и Капман 2010.), сматрамо да здравствена помоћ доприноси оснаживању кроз позитиван утицај на уверење жене да може достићи постављене циљеве, као и на стварне могућности да их достигне због веће количине енергије и телесне снаге. Помоћ у проналажењу запослења и смештаја нарочито је битна – уколико жена успе пронаћи посао и смештај, тиме ће се повећати њено уверење да се може бринути сама за себе. Коначно, групно и индивидуално саветовање, услуге су које првенствено јачају психолошке ресурсе жртава насиља, те на тај начин доприносе њиховом оснаживању.

Што се тиче секундарне виктимизације након изласка из Прихватилишта за жртве насиља у породици, истраживања су показала како је дужи смештај био повезан с мањом стопом поновне виктимизације (Луон, Лане и Менард, 2008.; Перез и сур., 2012.).

○ **Организациона јединица – Дневне услуге у заједници**

Центар „Кнегиња Љубица ради ефикаснијег и рационалнијег организовања услуга социјалне заштите, као и праћења и контроле обављања рада (изменом Статута и Правилника о организацији и систематизацији послова од 24.04.2023.године) у оквиру Организационе јединице - Дневне услуге у заједници реализује пружање услуга:

- Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе;
- Дневни боравак за одрасла и стара лица и
- Дневни боравак за децу и младе;

Установа је релиценцирала све три услуге: Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе обновила је лиценцу у мају 2021.године, Дневни боравак за децу и младе у јануару 2023.г и Дневни боравак за одрасла и стара лица у новембру 2023.године. Све услуге имају потпуне лиценце за рад у трајању од 6 година.

Услуге су се у 2023.години реализовале у складу са утврђеним стандардима за пружање услуга и потписаним уговорима са Домом здравља и Геронтолошким центром у Крагујевцу. Програмске активности су се спроводиле у складу са утврђеним плановима и расположивим кадровским потенцијалом, планираним финансијским средствима и епидемиолошком ситуацијом.

У ОЈ Дневне услуге у заједници је спроведено 339 поступака, а услуге је збирно користило 209 корисника¹. Од укупног броја поступака 229 се односило на коришћење услуге помоћ и нега у кући, 25 на услугу дневни боравак за одрасла и стара лица и 85 на услугу дневни боравак за децу и младе.

Током 2023.године реализована су два пројекта која су значајно унапредила доступност и коришћење услуге Помоћ у кући. У сарадњи са Националном службом за запошљавање од 15.05.2023.године реализован је пројекат јавног рада „Помоћ старијима у Крагујевцу“ у трајању од четири месеца. Ангажоване су три особе са инвалидитетом, које су пружале подршку за 15 старијих особа са градског подручја.

Настављена је реализација пројекта ЕУ ПРО ПЛУС „Оснаживање и квалитетна инклузија кроз помоћ, информисање и подршку самосталном животу у локалној заједници“ у партнерству са Центром за самостални живот ОСИ и Центром за породични смештај, започета 15.11.2022.године у трајању од 12 месеци. Општи циљ пројекта био је унапређење квалитета и одрживости услуга социјалне заштите које се пружају особама са инвалидитетом, од којих се део пројекта у трајању од пет месеци односио на 14 корисника услуге помоћ и у кући и 26 корисника подршке мобилног тима.

¹ Од укупног броја корисника у 2023.години у ОЈ Дневне услуге у заједници две особе су користиле услугу Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе и Дневни боравак за одрасла и стара лица и шест особа из Дневног боравка за децу и младе су користили услуге Прихватилишта за децу и младе и Прихватилишта за жртве породичног насиља.

Центар за развој услуга социјалне заштите“Кнегиња Љубица“			
Број корисника ОЈ Дневне услуге у заједници-по услугама			
Услуга	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника услуге у 2023.г
Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе	95	39	134
Дневни боравак за старије особе	7	4	11
Дневни боравак за децу и младе	10	54	64
Укупно	112	97	209

○ **Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе**

Уslugом Помоћ и нега у кући обезбеђивала се помоћ одраслим и старијим особама у задовољавању свакодневних животних потреба, ради унапређења квалитета живота и превенције смештаја у институцију. Пружање услуге имало је за циљ побољшање или одржавање функционалне способности корисника у природном окружењу у ситуацијама када нису способни да самостално живе без свакодневне или редовне подршке других. У зависности од психофичког и здравственог стања корисника, услуга је обезбеђивала различите социјално заштитне и сервисне услуге, а обим и садржај услуге био је условљен здравственим стањем корисника, породичном статусом и бројем ангажованих геронтодомаћица.

Потребу и целисходност обезбеђивања овог облика заштите утврђиво је Центар за социјални рад. Пријем упута Центра за социјални рад за коришћење услуге, пријемну процену, утврђивање степена потребне инструменталне подршке корисника, процену и праћење потреба и у складу са тим утврђивање обима пружања услуге и утврђивање индивидуалног плана пружања услуге обављао је стручни радник. Корисник је учествовао у свим фазама стручног поступка у складу са својим капацитетима и лице од значаја за корисника у ситуацијама када је то било потребно.

Корисницима се континуирано пружала стручна, психосоцијална и когнитивна подршка која се састојала од пружања информација и саветовања око свакодневних активности и посредовања код остваривања права из социјалне и здравствене заштите и права по основу пензионо-инвалидског осигурања. Подршком се позитивно утицало на ниво задовољства животом корисника и став корисника према себи и другима, подизање расположења и интегрисања у социјално окружење, обезбеђивање и унапређивање комуникације, смањење осећања бескорисности и беспомоћности и промоцију могућности преосталих менталних и физичких потенцијала. Процена безбедности корисника и предузимање неопходних мера заштите обављала се континуирано и у складу са тим предузимале мере заштите.

Поновне процене и прегледи донетих планова услуга тимски су се обављали једном годишње уз активно учешће корисника и њихових сродника. Током године извршене су ревизије учешћа корисника у цени пружене услуге и интерна евалуација квалитета услуге и задовољства корисника услуге.

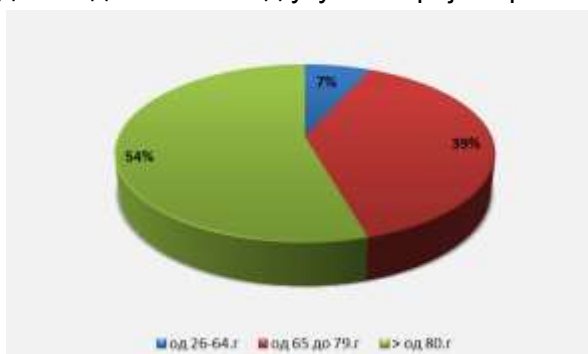
Сарадници на услузи су према закљученим индивидуалним плановима услуге пружале инструменталну подршку корисницима у обављању активности свакодневног живота. Њихова подршка се састојала од:

- Помоћи у одржавању личне хигијене, укључујући по потреби помоћ при свлачењу и облачењу, умивању, купању и прању косе, чешљању, бријању, сечењу ноктију, промени пелене, тоалети стоме и испирању катетера;
- Достављању лекова, контроле узимања преписане терапије, контроле протеза, санитарних помагала, посредовања при остваривању права из основне здравствене заштите;
- Помоћи у обезбеђивању исхране, набавки намирница, обезбеђивању готових оброка, припреми лаких оброка, припреми освежавајућих напитака;
- Помоћи при храњењу и одржавању хигијене усне дупље;
- Помоћи у одржавању хигијене стана, одржавању чистоће просторија, судова и уређаја;
- Помоћи при прању и одржавању постељине, одеће и обуће;
- Помоћи у загревању просторија (по потреби ложење ватре и чишћење пећи);
- Плаћању комуналних услуга;
- Помоћи у задовољавању социјалних потреба, дружењу, помоћи при кретању унутар и ван куће, набаци новина, књига, иницирању социјалних контаката...

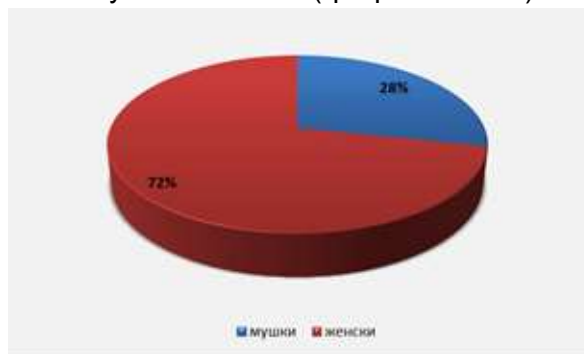
1.1 Корисници услуге Помоћ и нега у кући одраслим и старијим особама

Услугу Помоћ и нега у кући у 2023. години користило је 134 особа од којих су новоевидентирана 33 корисника.

Према старосној структури у 2023.години најзаступљенији су били корисници услуге старији од 80 година - 54%, затим лица од 65 до 79 година старости - 39% и лица млађа од 65 година - 7% .Од укупног броја корисника жене су чиниле 72 % (графикон 1 и 2).

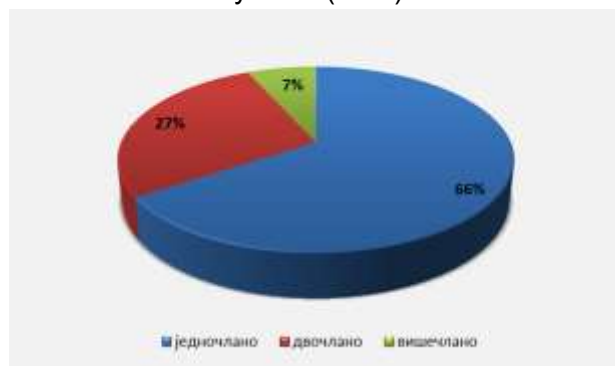
Графикон 1. Структура корисника према годинама старости

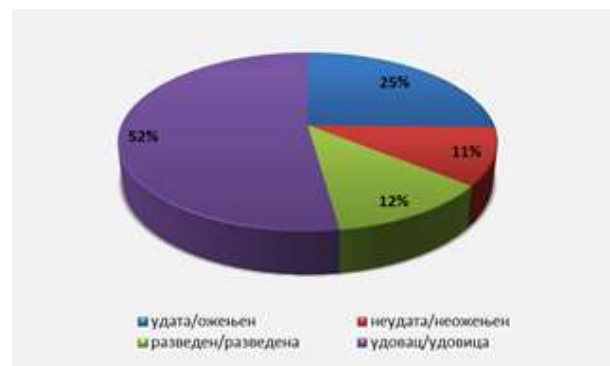
Графикон 2. Структура корисника према родној припадности

Већина корисника живела је у самачком домаћинству - 66%, потом у двочланом, најчешће старачком домаћинству - 27%, док је у вишечланом домаћинству живело 7% корисника. (графикон 3.). Према типу домаћинства преовлађивало је једногенерацијско домаћинство - 86%.

Највећи број корисника био је у статусу удовац/а - 52%, у браку је било 25%, брачну заједницу није заснивало 11%, док је разведених било 12% (графикон 4.). Сви су живели у конфорним условима, већински у двособним становима или кућама (51%) и једнособним становима или кућама (36%).

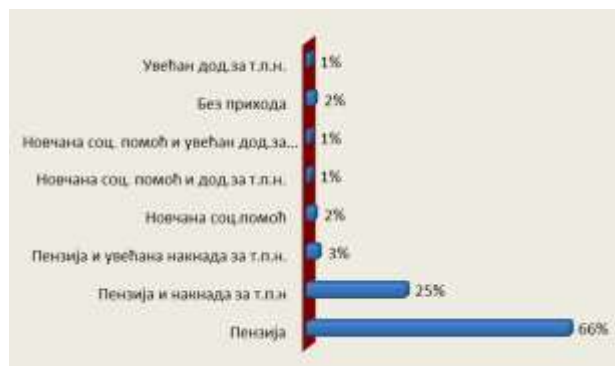

Графикон 3. Структура домаћинства корисника

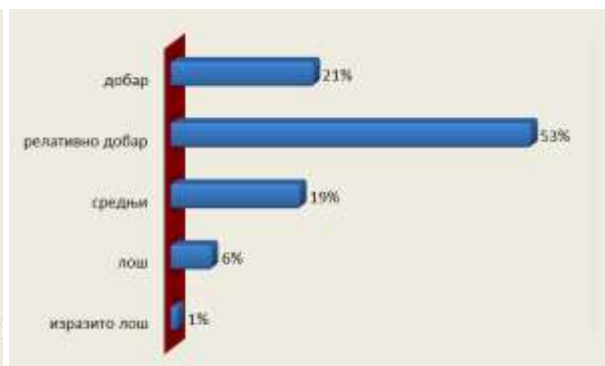

Графикон 4. Структура корисника према брачном статусу

Преовлађивали су пензионери (94% корисника). Право на новчану накнаду за туђу помоћ и негу другог лица користило је 29% корисника. Претежно су били релативно доброг материјалног статуса -53% и доброг материјалног статуса -21 % (графикон 5 и графикон 6.).

Графикон 5. Структура корисника према извору прихода

Графикон 6. Структура корисника према материјалном статусу

Већински квалитет породичних односа корисника био је добар и одличан, док је без породичног старања било 17 % корисника.

Узроци смањене функционалне способности свих корисника су везани за њихово здравствено стање и старосну доб. Највише корисника услуге су теже хронично оболела старија лица чији је здравствени статус претежно карактерисала присутност више дијагноза хроничних болести (74%) и старија лица без породичног старања. Према

степену покретљивости најзаступљенији су били покретни корисници услуге -54% и теже покретни корисници услуге -33 % и најчешће се им пружала подршка трећег и првог степена.

Корисници су у цени услуге партиципирали у складу са утврђеном регресном скалом, а највећи број корисника учествовао је износом од 40% од пуне цене, док је подједнак број корисника партиципирао износом од 30% и 50% од пуне цене и услуге . Коришћење услуге најчешће је престало због одустанка корисника у ситуацијама када услуга није могла у потпуности да све задовољи потребе корисника (41%) и због смрти корисника услуге (33%).

1.2 Реализација активности на услузи Помоћ и нега у кући одраслим и старијим особама

На реализацији услуге Помоћ и нега у кући спроведено је 229 поступака од којих је :

- Разматрано 65 захтева за коришћење услуге Помоћ и нега у кући (50 на основу упута упута Центра за социјални рад и 15 захтева за коришћење услуге преко пројекта јавног рада „Помоћ старијима у Крагујевцу“).

Од укупног броја захтева:

- за 48 корисника урађена је пријемна процена потребе за услугом и са корисницима потписан уговор о коришћењу услуге, сачињена процена и донет план коришћења услуге (на основу упута ЦСР за 33 корисника);

- за 1 корисника поступак пријемне процене је у току;

- обустављено је 16 поступака за коришћење услуге због:

неадекватности предложеног облика заштите у 1 случају;

територијалне недоступности услуге у 6 случајева;

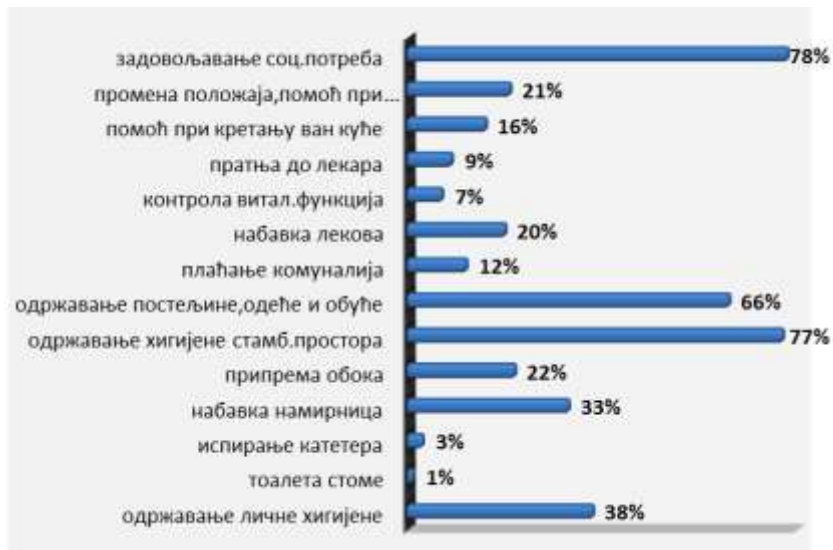
смрти потенцијалног корисника услуге у 2 случаја;

недоступности корисника на адреси становања у 2 случаја,

и одустанка од услуге у 5 случајева (4 лица су обезбедила подршку на неки други начин и 1 лице је смештено у установу социјалне заштите).

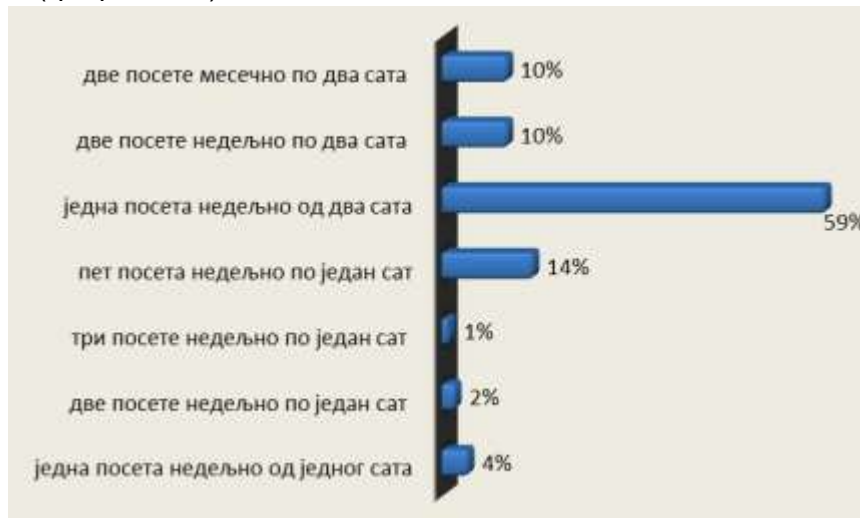
- Раскинута су 39 уговора о коришћењу услуге због:
 - смрти корисника услуге у 13 случајева;
 - смештаја у Геронтолошки центар у 10 случајева;
 - одустанка/престанка потребе за услугом у 16 случајева;
- По службеној дужности реализовано је 89 поступака ревизије учешћа корисника у цени услуге од 01.12.2023.године (закључена су 33 анекса уговора о коришћењу, донето 55 одлука стручног радника и једна обустава поступка);
- Реализоване су 36 поновне процене потреба корисника на основу којих су са корисницима донети поновни планови пружања услуга .

Услугу је користило 134 корисника и они су претежно користили по више врсти активности геронтодомаћица. Геронтодомаћице су обавиле 6100 посета геронтодомаћица и реализовале 9.638 сати ангажовања у кући корисника (од чега преко пројекта Јавног рада 320 посета, односно 640 сати). Најзаступљенија је била подршка у задовољавању социјалних потреба, у одржавању хигијене стамбеног простора, одржавању постељине, одеће и обуће, одржавању личне хигијене и набавци намирница. (графикон 7).

Графикон 7 : Приказ активности геронтодомаћица у 2023.г

Корисници су претежно су имали по једну посету геронтодомаћице недељно у трајању од два сата (59%) и пет посета недељно - по један сат дневно (14%). Подједнак број корисника имао је две посете недељно од по два сата дневно и две посете месечно од по два сата дневно (графикон. 8).

Графикон 8. Структура броја корисника према обиму и динамици пружања услуге

Крајем године анкетним испитивањем корисника, извршена је интерна евалуација квалитета услуге помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе и испитивање задовољства корисника. Узорак је обухватио кориснике који услугу користе дуже од 6 месеци, односно 30% активних предмета. Резултати евалуације и сугестије корисника приказани су у годишњем извештају о раду.

○ Дневни боравак за одрасла и стара лица

Услуга Дневни боравак за одрасла и стара лица пружала је дневно збрињавање старијим хронично оболелим лицима, како би им се уз подстицање социјалне укључености одржао или унапредио квалитет живота у сопственој породици и одложио смештај у институцију. Породици је услуга омогућавала да уз радно ангажовање настави бригу о свом старијем члану у оквиру домаћинства и потребан предах пружаоцима континуиране неге у току дана.

Корисницима се обезбеђивао: превоз од стана до Дневног боравка и назад, исхрана (доручак и ручак), припремање простора за обедовање, сервирање хране и помоћ при храњењу, припремање топлих напитака, одржавање личне хигијене корисника, здравствени надзор (давање оралне терапије и контрола виталних функција) и организовање слободног времена кроз радно-окупационе, културно-забавне и рекреативне активности и услуге социјалног рада.

Потребу и целисходност обезбеђивања овог облика заштите утврђиво је Центар за социјални рад. Пријем упута за коришћење услуге, пријемну процену, утврђивање степена потребне подршке корисника, процену потреба и утврђивање индивидуалног плана пружања услуге обављао је стручни радник на услузи. Корисници су учествовали у свим фазама стручног поступка у складу са својим способностима и капацитетима и лице од значаја за корисника у ситуацијама када је то било потребно. Током године стручни радник је континуирано пратио потребе корисника и обезбеђивао стручну подршку корисницима, породици, стручном сараднику и сарадницима.

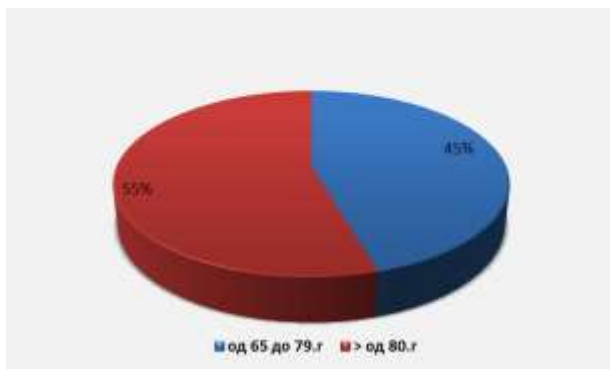
Подршка стручног радника обухватала је информисање и саветовање корисника око организовања свакодневних активности и пружање помоћи у остваривању услуга и права из социјалне и здравствене заштите. Пружање психосоцијалне подршке утицало је на очување и подизање нивоа задовољства животом, обезбеђивање и унапређивање комуникације, расположење, интегрисање у социјално окружење, став корисника према себи и другима, промоцију могућности преосталих менталних и физичких потенцијала и смањење осећања бескорисности и беспомоћности. Поновне процене потреба и прегледи донетих индивидуалних планова услуга тимски су се обављали једном годишње уз активно учешће корисника и њихових сродника. Током године извршене су ревизија учешћа корисника у цени услуге и интерна евалуација квалитета услуге и задовољства корисника услуге.

Стручни сарадник је спровођењем радно-окупационе терапије позитивно утицао на менталне и физичке способности, а избор активности био је прилагођен и условљен са личним интересовањима и капацитетима корисника. Активности биле су организоване кроз индивидуални и групни рад.

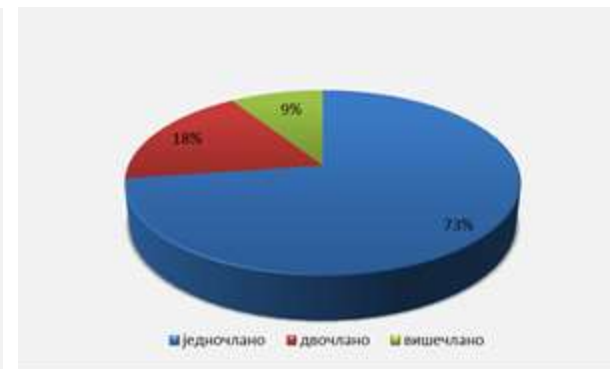
2.1 Корисници услуге дневни боравак за одрасла и стара лица

Услугу Дневни боравак за одрасла и стара лица у 2023. години користило је 11 лица од којих су новоевидентирана 3 корисника.

Преовлађивали су корисници старији од 80 година -55%, женског пола- 64%. Већина је живела у самачком домаћинству - 73% (графикон 9 и 10.).

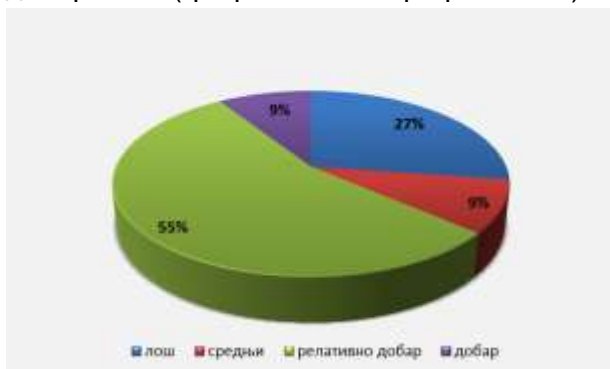

Графикон 9. Структура корисника према годинама старости

Графикон 10. Корисници према структури домаћинства

Највећи број корисника био је у брачном статусу удовац/а – 91%. Сви су живели у конфорним условима, већински у двособним становима или кућама (46%) и једнособним становима или кућама (36%). Сви су пензионери, право на новчану накнаду за туђу помоћ и негу другог лица остварило је 27% корисника. Претежно су били релативно доброг материјалног статуса -55%. Квалитет породичних односа корисника већински је био добар 77%. (графикон. 11 и графикон 12.)

Графикон 11. Структура корисника према материјалном статусу

Графикон 12. Структура корисника квалитету породичних односа

Узроци смањене функционалне способности корисника везани су за њихово здравствено стање и старосну доб. Здравствени статус карактерисала је присутност више дијагноза хроничних болести. Најзаступљенија су била теже хронично оболела старија лица 73%, затим старија лица са изменама у психичком статусу 18% и старија лица без породичног старања (9%). Самостално се кретало 73% корисника, помагало при кретању је користило 27% корисника. Најчешће им се пружала подршка четвртог и трећег степена подршке.

Корисници су у цени услуге партиципирали у складу са утврђеном регресном скалом, а највећи број корисника учествовао је износом од 20% и 15% од пуне цене и услуге .

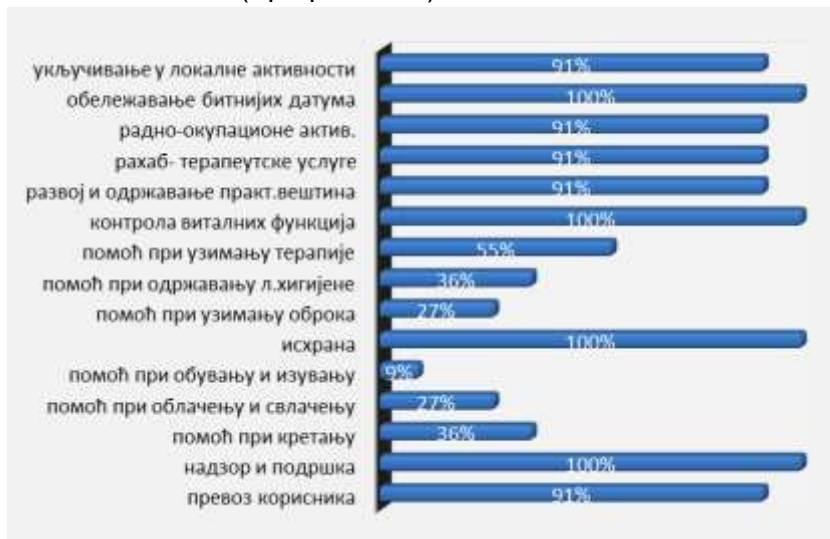
Коришћење услуге најчешће је престало због погоршања здравственог стања, односно немогућности корисника да долази у боравак у 75% и смрти корисника услуге у 25% случајева.

2.2 Реализација активности на услузи Дневни боравак за одрасла и стара лица

На реализацији услуге Дневни боравак за одрасла и стара лица спроведено је 25 поступака :

- Разматрано је 6 упута за коришћење услуге:
 - за 3 корисника урађена је пријемна процена потребе за услугом и са корисницима потписан уговор о коришћењу услуге, сачињена процена и донет план коришћења услуге;
 - обустављена су 3 поступка за коришћење услуге због:
 - смештаја у установу социјалне заштите у 1 случају;
 - погоршања здравственог стања корисника у 2 случаја;
- Раскинута су 4 уговора о коришћењу услуге због:
 - смрти корисника услуге у 1 случају и
 - погоршања здравственог стања корисника у 3 случаја;
- По службеној дужности реализовано је 9 поступака ревизије учешћа корисника у цени услуге Дневни боравак (закључена су 2 анекса уговора о коришћењу услуге, донето 5 одлука стручног радника и две обустава поступка);
- Реализовано је 6 поновних процена потреба корисника на основу којих су са корисницима донети поновни планови пружања услуга.

Корисници су редовно и радо долазили у боравак у складу са донетим индивидуалним планом пружања услуге и закљученим уговорима. Претежно су користили по више врсти активности услуге и већински су били укључени у радно-окупациону терапију, културно-забавне и рекреативне активности (графикон.13).

Графикон 13. Приказ активности у Дневном боравку 2023.г

Радно-окупациона терапија, културно-забавне и рекреативне активности су се спроводиле се у складу са предвиђеним распоредом дневних активности.

Културно-забавне активности у циљу мотивисања корисника на активно учешће и садржајно провођење времена у дневном боравку у 2023.години обухватале су:

- обележавање Божића, радионицом „Прослава Божића, некад и сад“;

- подсећање на живот и дело Светог Саве уз читање песама;
- прославе рођендана корисника;
- прославу верских празника (славе) уз доделу прикладних поклона израђених на радионицама Дневног боравка;
- прославу празника 8.марта у посластичарници „Срце“ из донација установи ;
- обележавање 20 година од организовања услуге, посетом и ручком корисника у Врњачкој бањи;
- дружење и заједнички ручак корисника услуге помоћ и нега у кући и дневни боравак, поводом обележавања годишњице од организовање услуге помоћ и нега у кући;
- промовисање услуге са корисницима у Великом парку у Крагујевцу поводом обележавања Међународног дана старих;
- посету Геронтолошком центру и међусобно дружење корисника уз музику;
- одржавање турнира у игрању друштвених игара у боравку између корисника боравка и корисника Геронтолошког центра, поводом обележавања Међународног дана старих;
- дружење са децом из Дневног боравка за децу и младе поводом обележавања Дечје недеље и Међународног дана старих;
- присуство корисника на приредби у Геронтолошком центру ;
- излет корисника у Јагодину и посета Зооврту и парку;
- слушање музике и гледање телевизијског програма;
- играње друштвених игара (шах, „Не љути се човече“, домине, мозгалице);
- обележавање дочека Нове године уз свечани ручак за кориснике и доделу пригодних поклона из донације установи;

Рекреативне активности су доприносиле психофизичкој стабилности корисника и састојале су се од организовања краћих шетњи и лакших вежби, а радно-окупационе активности ради развоја нових, очувања и унапређења способности су спровођене три пута недељно и састојале су се од израде украсних и употребних предмета (декубаж техника на флашама, теглама и фарбање и лакирање предмета од дрвета).

Током године анкетним испитивањем корисника, извршена је интерна евалуација квалитета услуге Дневни боравак за одрасла стара лица и испитивање задовољства корисника. Узорак је обухватио, актуелно све присутне кориснике услуге. Резултати евалуације и сугестије корисника приказани су у годишњем извештају о раду.

○ **Дневни боравак за децу и младе**

Услуга Дневни боравак за децу и младе је деци у ризику од извајања из породице, деци и младима у ризику или са израженим негативним обрасцима у понашању и деци и младима у сукобу са законом обезбеђивала структуриране активности у циљу когнитивне, емоционалне и понашајне стабилизације, усвајања просоцијалних образаца у понашању и успостављања функционалних породичних релација.

Услуга се реализовала кроз осмишљене програме, прилагођене узрасној доби деце и младих у ограниченим временским периодима и користили су је:

- деца основношколског узраста и
- деца и млади којима је изречен/а:

- воспитна мера - појачан надзор родитеља, појачан надзор органа старатељства;
- посебна обавеза - упућивања у Дневни боравак и укључивање у индивидуални или групни третман у одговарајућој установи и
- воспитни налог - редовно похађање школе и укључивање у индивидуални и групни третман;

Корисницима су се обезбеђивале различите програмске, индивидуалне и групне активности услуге: воспитно-образовни и корективни рад; помоћ у савладавању школског градива; корективно-педагошки рад, ресоцијализација деце и омладине; помоћ у организовању слободног времена; саветодавно терапијски рад; праћење здравствено хигијенског статуса; излети и културно забавне активности; исхрана (један оброк дневно); рекреативне активности; сарадња са родитељима, водитељима случаја Центра за социјални рад, представницима правосудног, образовног и здравственог система.

Потребу и целисходност обезбеђивања овог облика заштите утврђиво је Центар за социјални рад. Пријем упута за коришћење услуге, пријемну процену, утврђивање степена потребне подршке кориснику, процену потреба и утврђивање индивидуалног плана пружања услуге обављали су стручни радници на услузи. Малолетни корисници са родитељима, а пунолетни самостално или са лицем од значаја, су према својим способностима и капацитетима учествовали у свим фазама стручног поступка.

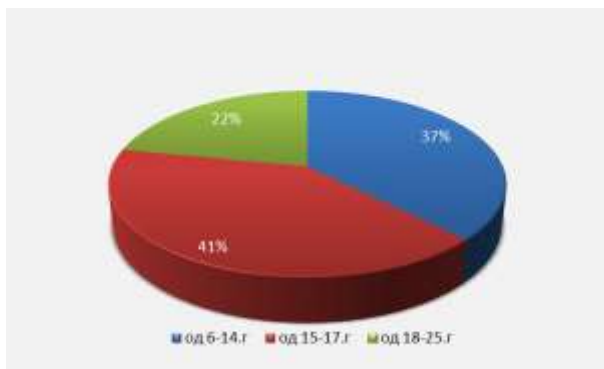
Стручни радници су у складу са идентификованим индивидуалним потребама деце и младих, као и њиховим групним интересовањима применом различитих метода обрађивали теме од значаја и пружали подршку корисницима. Својим радом, позитивно су утицали на мотивисаност деце и младих за сарадњу и поштовања правила Установе и комуникације, успех у школи, интернализовање просоцијалних понашајних образаца, рецидив негативног понашања корисника, поштовање групних норми и друштвено прихватљивог понашања.

Поновне процене и прегледи донетих планова услуга обављали су се редовно у складу са предвиђеним временским оквиром.

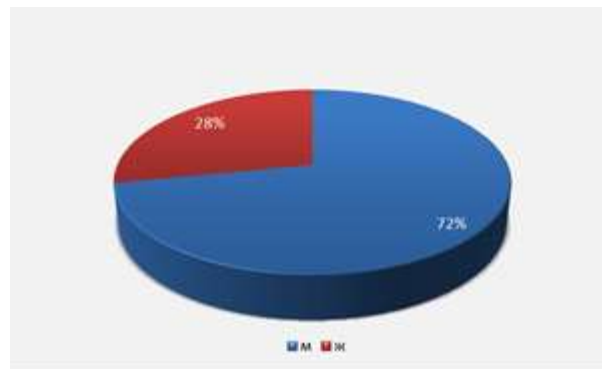
3.1 Корисници услуге Дневни боравак за децу и младе

Услугу Дневни боравак за децу и младе у 2023.години користило је 64 лица од којих је новоевидентирано 29 корисника.

Преовлађивали су корисници узраста од 15-17 година старости -41 % и узраста од 6 до 14 година старости – 37%, мушког пола. (графикон 14 и 15.).

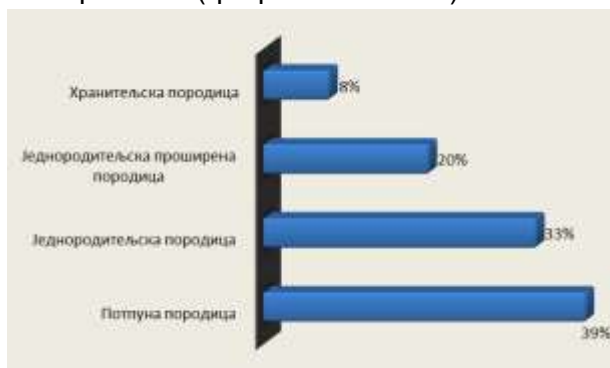

Графикон 14. Структура корисника према годинама старости

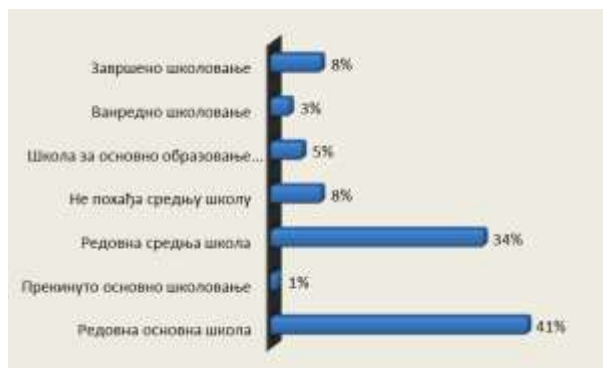

Графикон 15. Структура корисника према родној припадности

Већина корисника је живела је у потпуној породици - 39% и једнородитељској породици- 33%. Редовно образовање похађало је 75% корисника, од којих је 41% похађало основну школу и 34% корисника средњу школу. Ван образовног система било је 9% корисника (графикон 16.и 17.)

Графикон 16. Структура корисника према структури домаћинства

Графикон 17. Структура корисника према образовном статусу

Услугу су претежно користила деца и млади у сукобу са законом – 52% (ради извршења васпитних мера и васпитних налога), потом деца и млади из породица у ризику - 31%. Изражен проблем у понашању био је присутан код 17% корисника.

Кривична дела због којих су изречени васпитни налози или васпитне мере најчешће су се односила на насилничко понашање 46%, затим крађе 27%, држање опојних дрога 15% и разбојништва 12%.

Корисници су услугу углавном користили до годину дана и већински им се обезбеђивала подршка трећег степена подршке - 84%. Коришћење услуге најчешће је прекинуто у складу са планом услуге код 74% корисника и због некоришћења услуге код 22% корисника.

3.2 Реализација активности на услузи Дневни боравак за децу и младе

На реализацији услуге Дневни боравак за децу и младе спроведено је 85 поступака :

- Разматрана су 29 упута за коришћење услуге, на основу којих је урађена је пријемна процена потребе за услугом и са корисницима, односно родитељима потписан уговор о коришћењу услуге, сачињена процена и донет план коришћења услуге и
- Прекинуто коришћење услуге за 54 корисника:
 - 40 корисника планирано, у складу са планом пружања услуге;
 - 12 корисника због некоришћења услуге и
 - 2 корисника због испољеног високо ризичног понашања према другим корисницима и запосленима на услузи;

Корисници су користили по више врста индивидуалних и групних активности услуге.

Индивидуалне активности су подразумевале: индивидуални саветодавни и радионичарски рад са корисницима; психосоцијане радионице; помоћ и подршку у учењу и образовању; креативне и едукативне радионице, процес „вентилирања осећања“.

Индивидуални усмерени разговори спровођени су континуирано ради пружања свеобухватне подршке деци и младима у превазилажењу присутних потешкоћа представљањем конкретних стратегија за минимизирање ометајућих сегмената у психосоцијалном функционисању. Корисници су упућивани на извршавање конкретних корективно едукативних задатака као што су: табеларно праћење интензитета неадекватног понашања, вођење дневника осећања, личног бележника поступака, индивидуализованих табела за бодовања одређених понашајних карактеристика у циљу развоја или јачања одрђених социјалних вештина.

Помоћ и подршка у учењу корисницима односила се на едуковање корисника о начинима активног учења, подстицању вештина планирања, превазилажење ситуационе одговорности, као и свакодневно пружање подршке у савладавању наставног градива. У циљу праћења школског успеха и владања у школи, стручни радници су у континуитету сарађивали са педагошко-психолошком службом и предметним наставницима, учитељима, одељенским старешинама деце и младих.

Психосоцијалне радионице реализоване су у циљу подстицања развоја емоционалних, комуникационих и просоцијалних вештина деце. Теме су биране у складу са уоченим потребама деце– актуелним проблемима у породици и социјалној средини, у односу према себи, са вршњацима и ауторитетима итд. Организоване су радионице: Асертивна комуникација, Препознавање сопствених и туђих осећања, Контрола беса, Пристојно понашање у свим социјалним срединама, Вештине решавања проблема итд.

Издвајамо:

- Поводом обележавања Дечије недеље психосоцијалну радионицу са темом „Велико срце деце Србије“ ради неговања вршњачке и међугенерациске солидарности, као и усвајања знања и вештина важних за развој осећања емпатије;
- Радионицу „Умемо да разумемо“ и „ Емпатија“ којој су присуствовали ученици ОШ „Јован Поповић“ из Крагујевца, организована у Дневном боравку за децу и младе;
- Поводом Међународне кампање „16 дана активизма- борбе против насиља над женама“ у ОШ „Јован Поповић“ са ученицима виших разреда, организована је реализација едукативне игре „Не бесни, човече“ (по принципу игре „Не љути се човече“, уз картице у

форми питања и понуђених алтернативних решња за спречавање конфликтних ситуација). У склопу наведене кампање одржан је низ активности са циљем дизања свести о нултој толеранцији на насиље (снимање видео клипова са снажним порукама).

Групне активности су чиниле : исхрана корисника (један оброк, када проведе више од 4 сата дневно у боравку), спортске активности, излети за децу, посете забавно-културним центрима и манифестацијама, групни састанци, разговори и структурирање слободног времена (креативне радионице, развијање животних вештина, укључивање у тренажне процесе, помоћ при радном ангажовању-избор, израда CV-а, мотивисање, излети, позориште, одласци на градске базене, биоскоп, летовање и сл.) У зависности од донаторских средстава, корисницима су током године обезбеђена додатна средства која су чинила гардероба, обућа, школски и хигијенски прибор и средстава, слаткиши, сокови и сл. Захваљујући овим средствима, корисницима су уручени новогодишњи и божићни пакетићи.

Креативне радионице имале су за циљ подстицање стваралачких потенцијала, дивергентног мишљења и изражавање емоција кроз креативност и машту. Креативним радионицама указивало се на начине провођења слободног времена уз стваралачке активности. Организоване су током читаве године приликом обележавања значајних датума: Новогодишњи празници, годишња доба ,осми март, рођендани деце и других особа драгих деци и младима (честитке, панои, поклони).

Културно забавни садржај и слободне, спортско рекреативне активности биле су важан сегмент у раду боравка и односиле су се на активности које поред забаве имају за циљ и усвајање групних норми понашања као и подстицање прихватања свих актера у интеракцији. У години за нама корисници Дневног боравка су се дружили са припадницима Ђачког парламента „Сопче“ Прве крагујевачке гимназије, када су им додељени поклон пакетићи за празнике. Реализовани су одласци у шетње са децом из осталих услуга по Великом парку, Шумарицама, Шумаричком језеру, Ботаничкој башти и Еко парку у Илиној води. Организовано је дружење и групни излет са корисницима Дневног боравка за одрасла и стара лица (посета золошком врту у Јагодини) у циљу остваривања међугенерациске комуникације, повезаности, разумевања, пружања међусобне подршке и организовани одласци у кафиће, играонице, концерте (хуманитарни концерт Музичке школе у Крагујевцу, концерт извођача популарне музике „Девито“, биоскоп и позоришне представе (из донаторских средстава).

Интерна евалуација квалитета услуге и задовољство корисника услугом није извршена, али је уочено да је код деце и младих дошло до побољшања успеха у школи, интернализовање просоцијалних понашајних образаца, ниже стопе рецидива, поштовања групних норми понашања и правила Установе, отворености у комуникацији и мотивисаност деце, младих и родитеља за сарадњу.

4. Евалуација квалитета рада и задовољства корисника

Руководилац ОЈ Дневне услуге у заједници је континуирано пратио квалитет рада запослених и задовољство корисника са пруженом услугом. Уочене мањкавости у раду и примедбе корисника евидентирани су у за то опредељену свеску, разматране са непосредним извршиоцима и отклањане. Није било озбиљнијих пропуста у раду. За

услуге Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе и Дневни боравак за одрасла и стара лица извршена је интерна евалуација квалитета пружених услуга и испитивање задовољства корисника, анкетним испитивањем и резултати приказани у појединачним извештајима.

4.1 Евалуација рада и задовољство корисника услуге Помоћ и нега у кући

Интерна евалуација квалитета услуге Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе и испитивање задовољства корисника услугом извршени су анкетним испитивањем корисника у периоду од од 30.11.2023. године до 03.12.2023. године. Испитивање је из превентивних разлога ради спречавања ширења болести COVID - 19 и сезонског вируса обављено телефонским путем. Приватност корисника била је заштићена и сви корисници су били упознати са разлозима анкетања.

Узорак је обухватио кориснике који услугу користе дуже од 6 месеци и састојао се од N=27 лица, односно 30% активних предмета. Према дужини коришћења услуге најбројнији су били корисници који услугу користе до две године (52%), потом они који услугу користе од три до пет година (30%) и корисници који услугу користе више од пет година (18%).

Сагледавајући резултате спроведеног анкетања закључило се да услугу Помоћ и нега у кући по старосној структури претежно користе лица старија од 80 година, женског пола која живе у самачком домаћинству у брачном статусу - удовац/удовица, у властитом комфоном стамбеном простору. Већински су у пензији, надокнаду за помоћ и негу другог лица прима 41% анкетираних корисника. Највећи број има децу и са њима одржава редовне контакте. У већини случајева, корисници који имају децу изјашњавају се да од њих примају повремену материјалну помоћ -40%. Редовно, лично ангажовање деце око задовољавања неких од свакодневних потреба присутно је код 40% испитаника, док је повремено ангажовање присутно у 20% случајева и оно је најчешће око лечења, набавке лекова, набавке намирница и плаћања комуналија. Подршка деце, због професионалних и породичних обавеза, нарушеног здравственог статуса и година старости изостаје код 35% анкетираних корисника.

Већина испитаника је теже покретно и уз помоћ помагала креће се 56% анкетираних. Узроци смањене функционале способности били су везани за старосну доб и нарушено здравствено стање које корисници оцењују као као лоше и углавном лоше. Редовно обављају здравствене контроле и примењују прописану терапију.

Анкетираним корисницима услуге Помоћ и нега у кући до ангажовања геронтодомаћице најчешће нико није помагао или је помагао неко из уже и шире породице. О услузи су се већински информисали од својих пријатеља и запослених у Дому здравља.

Пре започињања коришћења услуге испитаници нису имали недоумице везане за коришћење услуге. Сви анкетирани корисници су обавештавани о променама у пружању услуге и сви знају коме могу да уложе жалбу на рад и понашање запослених.

На прву посету геронтодомаћице сви су чекали мање од 15 дана. Број недељних посета, односно динамика долазака геронтодомаћице на недељном нивоу задовољава све изражене социјално здравствене потребе за 89% анкетираних корисника. Корисници који су се изјаснили да услуга делимично задовољава њихове социјално здравствене потребе

спадају у категорију теже покретних корисника којима би на недељном или дневном нивоу и требало омогућити више посета геронтодомаћице

Сва лица користе по више врсти активности услуге од којих је најзаступљенија подршка геронтодомаћице око одржавања хигијене стамбеног простора, одржавања постелјине, одеће и обуће и обезбеђивања исхране.

Анкетирани корисници су задовољни квалитетом рада геронтодомаћица. Геронтодомаћице су обављале уговором и планом предвиђене активности и поштовале договорену дужину посете. Све су примењивале заштитне мере и приликом посета носиле заштитну маску и рукавице. У њиховом присуству корисници су се осећали веома сигурно и безбедно. Комуникација са геронтодомаћицама је оцењена као квалитетна и корисници сматрају да их сви запослени третирају са поштовањем.

Партиципација у цени услуге значајније не оптерећује породични буџет за 85% испитаника, делимично оптерећује буџет за 15% испитаника и није утицала на број посета геронтодомаћица код 96% анкетираних корисника.

Са коришћењем услуге Помоћ и нега у кући, корисницима се поправио се квалитет живота и њихова очекивања од услуге су испуњена. Здравствено статус и функционална способност су им је унапређени, а квалитет њиховог друштвеног живота употпуњен и потпуно задовољен. Сигурнији су и задовољнији, смањен им је осећај страха, усамљености и несигурности.

Корисници који очекују мање отказивање посета због одсуства геронтодомаћица (15% испитаника) и корисници који је очекују чешћи интензитет посета на недељном нивоу (7% испитаника) сугеришу ангажовање већег броја геронтодомаћица. У организацији услуге, већински не би ништа мењали. Промене геронтодомаћица и реализација њихових посета пре 10 часова оптерећује 4% анкетираних корисника.

Приликом оцењивања услуге у целини оценама од један до пет корисници су већински дали оцену пет (два корисника су дала оцену четири) па укупна просечна оцена о услузи за цео узорак износи 4.92.

4.2 Евалуација рада и задовољство корисника- Дневни боравак за одрасла и стара лица

Интерна евалуација квалитета и испитивање задовољства корисника услугом Дневни боравак за одрасла и стара лица извршена у периоду од 10.10.2023.године до 12.10.2023. године анкетним испитивањем корисника. Узорак је обухватио 89% корисника дневног боравка и састојао од N= 8 лица. Испитивање је обављено у дневном боравку. Приватност корисника била је заштићена и сви корисници су били упознати са разлозима анкетирања. Према дужини коришћења услуге, најбројнији су били корисници који услугу користе од једне до две године (50%) и од три до пет година (25%).

Резултати спроведеног анкетирања указују да су услугу по полној структури подједнако користили мушкарци и жене. Према старосној структури у укупном броју анкетираних, преовлађују лица старости од 85-89 година. Већина анкетираних корисника услуге живи у самачком домаћинству у властитом конфорном стамбеном простору. Сви су пензионери, према брачном статусу већински - удовац/удовица. Највећи број има децу и са њима одржава редовне контакте, једном до два пута недељно. У већини случајева анкетираним

корисницима деца повремено материјално помажу. Лично ангажовање деце око задовољавања неких од свакодневних потреба има 86% испитаника, редовно ангажовање деце присутно је у 72% случајева, и повремено у 14% случајева. Корисници који имају подршку деце у задовољавању неких од свакодневних потреба изјављују да се деца лично највише ангажују око набавке намирница, припреме obroka, лечења и набавке лекова. Свеукупно гледано, степен породичне солидрности деце у смислу бриге о родитељима и обезбеђивања потреба око којих се они лично не ангажују је висок. Претежно, имају ретке социјалне релације са својим најближим окружењем.

Већина испитаника је покретно. Узроци смањене функционалне способности везани су за њихово здравствено стање и старосну доб. Подједнак број корисника здравствено стање оцењује као углавном добро и углавном лоше. Здравствени статус најчешће карактерише присутност више дијагноза хроничних болести. Стање свог здравља редовно контролише 75% корисника, а прописану терапију сви редовно примењују.

Анкетирани корисници о садржају услуге и начину остваривања углавном су се информисали од своје деце и сродника 63% и пријатеља 25%. На почетак коришћења услуге нико од испитаника није чекао дуже од 15 дана. Пре започињања коришћења услуге један корисник је имао недоумице у вези коришћења услуге, због лоше епидемиолошке ситуације. Сви анкетирани корисници изјављују да су обавештавани о променама у плану пружања услуге и знају коме могу да уложе жалбу на рад и понашање запослених .

Сви су задовољни са локацијом Дневног боравка, величином, опремљеношћу и хигијеном простора. Са исхраном- квантитетом, квалитетом и прилагођеношћу obroka њиховом здравственом стању већински су задовољни.

Корисницима су доступне све активности у Дневном боравку. Садржај радно окупационе терапије им одговара и према својим могућностима у њој учествују. Са динамиком активности је задовољно 87% испитаника, најзаступљеније је учешће у заједничким прославама у боравку, излетима и игрању друштвених игара.

Нико од испитаника није имао примедби на међуљудске односе са другим корисницима услуге. Остварену комуникацију са запосленима на пружању услуге сви анкетирани корисници, оцењују као квалитетна комуникација и сматрају да су третирани са поштовањем. У присуству запослених сви се осећају веома сигурно и безбедно и изјављују да су запослени обављали све уговором и планом предвиђене активности.

Задовољни су са висином утврђене партиципације у цени услуге и плаћање партиципације значајније не оптерећује буџет за 75% и значајније оптерећење буџет за 25% испитаника.

Мишљења су да им је коришћење услуге олакшало свакодневно функционисање, унапредило здравствено стање и квалитет живота. Долазак у Дневни боравак позитивно је утицао на расположење свих корисника, односно значајније је допринео употпуњавању и потпуном задовољавању квалитета њиховог друштвеног живота. Осећају се задовољније, сигурније, смањен им је осећај напуштености и самоће. На питање шта им највише значи од онога што дневни боравак пружа, због чега најпре долазе корисници изјављују да је то „због друштва, осећаја сигурности, obroka и активности које се у боравку реализују “.

Очекивања од услуге у им целости испуњена и радо би је препоручили својим пријатељима. Приликом оцењивања услуге у целини оценама од један до пет, корисници су већински дали оцену пет.

У већини случајева анкетирани корисници у организацији услуге не би ништа мењали, али сугеришу учесталије шетње и организовање физиотерапије у боравку.

5. Презентација услуга

Путем средстава јавног информисања Центар „Кнегиња Љубица“ је у више наврата ширу и стручну јавност упознао са садржајима, активностима и постигнутим резултатима на реализацији услуга.

Поводом обележавања 12 година од оснивања Центра „Кнегиња Љубица“ 29.05.2023.г у просторијама Центра, стручној и широј јавности представљан је рад установе и резултати рада запослених на услугама.

Делатност Центра „Кнегиња Љубица“ и услуге које спроводи презентоване су студентима Филозофског факултета из Ниша - катедре за социјални рад;

На трибини, поводом „Међународног дана борбе против насиља над старијима“, одржаној у Црвеном крсту 13.06.2023.године широј јавности представљене су услуге за старије Центра „Кнегиња Љубица“.

Поводом обележавања Међународног дана старих 02.10.2023.године, промовисане су широј јавности, услуге Помоћ и нега у кући за одрасле и старије особе и Дневни боравак за одрасла и стара лица са корисницима боравка у Великом парку у Крагујевцу;

Поводом завршетка Пројекта ЕУ ПРО ПЛУС „Оснаживање и квалитетна инклузија кроз помоћ, информисање и подршку самосталном животу у локалној заједници“ који је Центар „Кнегиња Љубица“ спроводио у партнерству са Центром за самостални живот особа са инвалидитетом и Центром за породични смештај и хранитељство, на завршној конференцији одржаној 02.11.2023.године представљени су резултати рада на реализацији услуге Помоћ и нега у кући и Мобилни тим за ОСИ и Породице ОСИ сугерисана неопходност унапређења заштите ових особа кроз даљи развој услуге Помоћ и нега у кући коју пружа Центар „Кнегиња Љубица“.

6. Организација рада, структура и број запослених

Седиште за реализацију услуге Помоћ и нега у кући је у новембру 2023.године пресељено из амбуланте Дома здравља у Бресници у простор Центра „Кнегиња Љубица“. Услуга се пружала радним данима у трајању од највише 2 сата дневно по кориснику и била је организована у 16 градских месних заједница. Број корисника и организација услуге на годишњем нивоу условљени су расположивим ресурсима, пре свега бројем радно ангажованих геронтодомаћица.

Капацитет услуге је до 90 корисника на месечном нивоу. Смањење капацитета услуге настало је због непопуњавања три радна места геронтодомаћице (једно 2018.године и два 2021.године).

На пружању услуге актуелно су ангажовани:

- 8 геронтодомаћица;

- 1 стручни радник (дипл.социјални радник);
- 1 дипл.економиста и
- руководиоца организационе јединице (дипл.социјални радник).

Због попуњености капацитета током целе године формирале су се листе чекања на услугу, посебно у августу и септембру. Једна листа чекања односила се на лица која су чекала да започну са коришћењем услуге, а друга листа на лица у већем степену зависности која су чекала да добију услугу у већем обиму. Због попуњености капацитета услуге у одсуству запослених геронтодомаћица и немогућности да обезбедимо замену одређеном броју корисника планиране посете су отказиване, што изазивало оправдано незадовољство корисника.

Ангажовањем једне геронтодомаћице, уговором о привременим и повременим пословима од 05.10.2023.године до 31.12.2023.године и друге као замену геронтодомаћице на дужем боловању, број корисника који чекају на услугу је привремено смањен. Обзиром да уговор о привременим и повременим пословима није продужен, корисницима је смањен број посета. На листи чекања је 31.12.2023.г за наредни период евидентирано 16 корисника, од којих петоро чека да започне са коришћењем услуге и 11 корисника који очекују интензивније посете геронтодомаћица.

Установи се и даље обраћају старије особе и Центар за социјални рад у Крагујевцу упућује упуте за коришћење услуге са територије на којој услуга није организована. Примљено је 6 упута за коришћење услуге (12% од укупног броја упута) а овај број би свакако био већи у ситуацијама када би водитељи случаја упућивали сва лица из локалне заједнице имају потребу за овим видом подршке. Ангажовање геронтодомаћица преко пројектних активности доприносило је унапређењу функционалне доступности и капацитету услуге посебно у време коришћења годишњег одмора.

Све наведено указује на неопходност приоритетног ангажовања већег броја геронтодомаћица и попуњавања упражњених радних места у 2024. години ради обављања редовних активности, одржавања квалитета и доступности услуге.

Активности на услугама спроводиле су се према утврђеним плановима и у складу са расположивим кадровским потенцијалом и планираним средствима за ове намене. Запосленима је обезбеђена теренска обућа и радне кецеље. Услуга се пружала уз поштовање свих прописаних епидемиолошких и заштитних мера (редовно су дистрибуиране рукавице, дезифицијенси, креме за руке и заштитне маске), санитарни прегледи су благовремено обављени. Евидентирана су три корисника оболела од короне, док код запослених није било случајева.

Пресељењем услуге у простор Центра „Кнегиња Љубица“ унапређено је организовање теренског рада и омогућена директна предаја наплаћене партиципације од корисника у благајну установе од 01.11.2023.године. Олакшана је примопредаја документације између запослених, дистрибуција и пријем поште, средстава и опреме за рад и побољшана хоризонтална и вертикална комуникација, ради размене информација. Структура, распоред и опремљеност простора задовољава потребне стандарде и повезаност услуга на нивоу организационе јединице.

Активности услуге Дневни боравак за одрасла и стара лица одвијале су се радним данима од 7-15 сати у просторијама при Геронтолошком центру у Крагујевцу. Капацитет услуге је 10 корисника. Број корисника на дневном нивоу варирао је у зависности од броја

уговорених дана за коришћење услуге на недељном нивоу и здравственог стања корисника.

Током 2023.године, Центар „Кнегиња Љубица“ је у целости задовољио прописане стандарде за пружање услуге дневни боравак за одрасла и стара лица. Променом акта о систематизацији омогућен је пријем у радни однос једног сарадника, по основу уговара на неодређено време и од стране Геронтолошког центра враћен простор за запослене, чиме се створила могућност за обнављање лиценце за рад, што је потврђено добијањем потпуне лиценце у новембру 2023.године.

На пружању услуге, актуелно су ангажовани:

- 1 стручни радник (дипл.социјални радник, руководилац ОЈ);
- 1 стручни сарадник (радно-окупациони терапеут);
- 1 сарадник;
- возач Установе;

До августа 2023.године, повремену подршку корисницима су пружала три сарадника преко добровољног радног ангажовања са 2/3 радног времена. Велики проблем око ангажовања лица по овом основу представљало је изналажење адекватне особе у Центру за социјални рад. Неселективно су се услед нужности, прихватале особе без обуке и капацитета да услугу квалитетно пруже, а и они су због немотивисаности и ниске надокнаде брзо напуштали ову врсту ангажовања, што је додатно оптерећивало организовање услуге.

Путничко возило којим се обављао превоз корисника, обзиром на њихов здравствени статус и отежану покретљивост је неадекватно. Поред возача и сарадника у пратњи, због ограниченог броја места долазак и одлазак корисника се при пуном капациту реализује у два до три наврата, што повећава трошкове и утиче на организацију услуге (скраћује дужину боравка корисника).

Услуга се пружала уз поштовање свих прописаних епидемиолошких и заштитних мера (редовно су дистрибуиране рукавице и заштитне маске), санитарни прегледи су благовремено обављени. Нико од корисника и запослених није оболео од короне. Запосленима је обезбеђена радна обућа и радне блузе.

Квалитет пружања услуге је у претходној години значајно побољшан кадровским и просторним проширењем. Двориште је оплемењено новим клупама за кориснике, садржај радно окупационе терапије обogaћен новим друштвеним играма, а опремљеност боравка унапређена набавком недостајуће канцеларијске опреме и куповином машине за прање суђа.

У наредном периоду би набавка адекватног возила, са више седећих места из донаторских средстава омогућила чешће организовање излета за кориснике Дневног боравка за одрасла и стара лица и других корисника ОЈ Дневне услуге у заједници.

Услуга Дневни боравак за децу и младе била је организована радним данима од 8.30 до 16:30 сати у простору Центра „Кнегиња Љубица“. Капацитет услуге је 15 корисника. Број корисника на дневном нивоу варирао је у зависности од идентификованих потреба корисника и планираним третманима. Дужина трајања третмана била је дефинисана у складу са узрастом корисника и усклађена са предвиђеним активностима.

Центар „Кнегиња Љубица“ је у јануару 2023. године испунио прописане стандарде и обновио лиценцу за рад услуге Дневни боравак за децу и младе на период од шест година.

На пружању услуге су били ангажовани до децембра 2023.г:

- 3 стручна радника (два психолога; један специјални педагог) и
- руководилац организационе јединице(дипл.социјални радник).

У децембру 2023.године један стручни радник је прекинуо мировање и самоиницијативно прекинуо радни однос на неодређено време, чиме је услуга ускраћена за једног стручног радника.

Стручни радници индивидуално су радили са корисницима, а по процени је био организован тимски рад са корисником и групом корисника. Хетерогена група корисника (различити узрасти) подразумевала је различита интересовања и потребе деце и тиме отежавала организацију рада на дневном нивоу, али су се активности спроводиле према утврђеним плановима. Уочен је смањен континуитет у доласцима код поједине деце током зимских и летњих месеци (деца су ван града током распуста) и младих у сукобу са законом, због недовољно јасног увида у последице некоришћења услуге од стране ЦСР-а, као и недостатак мотивације и капацитета појединих родитеља да се активно укључе у васпитни рад са децом и њихово усмеравање на стручне раднике као круцијалне особе за решавање понашајних проблема деце;

Простор за пружање услуге Дневни боравак за децу и младе је делимично реновиран и двориште опремљено гарнитурама чиме су унапређени услови за реализацију предвиђених активности (простор за игру и учење и психосоцијалне радионице).

У ОЈ Дневне услуге у заједници у 2023.години је ради реализације постављених циљева постигнута оптимална подела рада и ефикасна употреба расположивих ресурса.

Координација и евалуација рада у ОЈ обављала се према утврђеним интерним процедурама рада и процедурама рада на нивоу Установе, а линија комуникација између запослених била је хоризонтална и вертикална

У наставку Извештаја су:

- Табеларни приказ структуре корисника услуге Помоћ у кући за одрасле и старије особе
- Табеларни приказ структуре корисника услуге Дневни боравак за одрасла и стара лица
- Табеларни приказ структуре корисника услуге Дневни боравак за децу и младе

Табеларни приказ структуре корисника услуге Помоћ у кући за одрасле и старије особе

Број корисника према старосној структури			
Старосна структура	Број корисника на дан 31.12.2023. г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника услуге у 2023.г
Од 26-64.год	7	2	9
Од 65 до 79.год	41	11	52
> од 80.г	47	26	73

Укупно	95	39	134
---------------	-----------	-----------	------------

Број корисника према родној припадности			
Пол	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Мушки	19	19	38
Женски	76	20	96
Укупно	95	39	134

Број корисника према старости и полу						
Старосна структура	Број корисника на дан 31.12.2023.г		Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)		Број корисника услуге у 2023.г	
	мушки	женски	мушки	женски	мушки	женски
Од 26-64.год	2	5	2	0	4	5
Од 65 до 79.год	4	37	6	5	10	42
> од 80.г	13	34	11	15	24	49
Укупно	95		39		134	

Број корисника према степену покретљивости			
Степен покретности	Број корисника на дан 31.12.2023. г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника услуге у 2023.г
Непокретни	9	8	17
Теже покретни	32	13	45
Покретни	54	18	72
Укупно	95	39	134

Број корисника према степену подршке			
Степен подршке	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника у 2023.г
Први	18	9	27
Други	17	7	24
Трећи	45	20	65
Четврти	15	3	18
Укупно	95	39	134

Број корисника према брачном статусу

Брачни статус	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
удата/ожењен	24	8	32
неудата/неожењен	10	3	13
разведена/разведен	8	2	10
удовац/удовица	56	26	82
Укупно	98	39	137

Број корисника према структури домаћинства			
Структура домаћинства	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Живи сам	66	21	87
Живи са брачним партнером	16	12	28
Живи са брачним партнером и неким другим	3	4	7
Живи без партнера, са децом, унуцима	7	2	9
Са родитељима или сродницима	3	0	3
Укупно	95	39	134

Број корисника према типу домаћинства			
Тип домаћинства	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Једногенерацијско	83	33	116
Двогенерацијско	11	6	17
Трогенерацијско	1	0	1
Укупно	95	39	134

Број корисника према квалитету породичних односа			
Породични Однос	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Лош	4	1	5
Добар	51	14	65

Одличан	27	15	42
Без породице	13	9	22
Укупно	95	39	134

Број корисника према структури стамбеног простора			
Структура стамбеног простора	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Једнособан стан	33	15	48
Двособан стан	49	19	68
Трособан стан	13	5	18
Укупно	95	39	134

Број корисника према социјалном статусу			
Социјални статус	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Изразито лош	1	0	1
Лош	4	4	8
Средњи	21	4	25
Релативно добар	49	22	71
Добар	20	9	29
Укупно	95	39	134

Број корисника по изворима прихода			
Извор прихода	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023. г
Пензија	65	24	89
Пензија и накнада за туђу помоћ и негу	24	10	34
Пензија и увећана накнада за туђу помоћ и негу	2	2	4
Новчана соц. помоћ	1	1	2
Новчана соц. помоћ и нак. за	1	0	1

Т.п.н			
Новчана соц. помоћ и увећ.нак. за т.п.н	1	0	1
Увећана нак. за т.п.н	0	1	1
Без прихода	2	1	3
Укупно	95	39	134

Број корисника према динамици пружања услуге геронтодомаћице			
Број и дужина недељних посета	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Једна посета недељно од једног сата	2	4	6
Две посете недељно по један сат	3	0	3
Три посете недељно од једног сата	1	0	1
Пет посета недељно по један сат	10	9	19
Једна посета недељно од два сата	63	16	79
Две посете недељно по два сата	9	4	13
Две посете месечно по два сата	7	6	13
Укупно	95	39	134

Структура активности геронтодомаћице код корисника:	Број корисника
одржавање хигијене корисника (умивање, промена пелене, купање,прање косе, бријање...)	51
тоалета стоме	1
испирање катетера	4
набавка намирница	44
припрема обока и напитака,помоћ при храњењу	29
одржавање чистоћа просторија,судова и уређаја у стану	103
одржавање постелјине,одеће и обуће	88
плаћање комуналија	16
контрола виталних функција	9

набавка и надгледање узимања лекова	27
пратња корисника до лекара	12
помоћ при кретању ван куће	22
промена положаја тела,помоћ при устајању и кретању у кући	28
задовољавање соц.потреба,дружење,набавка књига и новина	107

**Број корисника према цензусним групама (учешћа у пуној цени услуге) дан
31.12.2023.г**

Просечни приход по домаћинству чл.	% учешћа корисника од пуне цене	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника у 2023.г
Прва група	0 %	1	0	1
Друга група	20%	5	4	9
Трећа група	30%	22	4	26
Четврта група	40%	27	10	37
Пета група	50%	17	9	26
Шеста група	60%	9	9	18
Седма група	100%	14	3	17
УКУПНО		95	39	134

Број корисника према месним заједницама

Месна заједница	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Аеродром	8	3	11
Бубањ	4	5	9
Багремар	8	2	10
Бресница	4	2	6
Вашариште	7	3	10
21.октобар	5	6	11
Ердоглија	14	4	18
Лепеница	3	2	5
Палилуле	9	1	10
Пивара	2	1	3
1.мај	7	4	11
Колонија	4	1	5
Станово	4	1	5
Сушица	2	0	2

Филип Кљајић	3	0	3
Центар града	11	4	15
Укупно	95	39	134

**Табеларни приказ структуре корисника услуге
Дневни боравак за одрасла и стара лица**

Број корисника према родној припадности			
Пол	Број корисника 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника у 2023.г
Мушки	2	2	4
Женски	5	2	7
Укупно	7	4	11

Број корисника према старости и полу						
Старосна структура	Број корисника на дан 31.12.2023.г		Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)		Број корисника услуге у 2023.г	
	мушки	женски	мушки	женски	мушки	женски
Од 65 до 79.год	0	2	1	2	1	4
> од 80.г	2	3	1	0	3	3
Укупно	7		4		11	

Број корисника према степену покретљивости			
Степен Покретности	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника услуге у 2023.г
Теже покретни	0	1	1
Покретни	7	3	10
Укупно	7	4	11

Број корисника према степену подршке			
Степен подршке	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника у 2023.г
Први	0	0	0
Други	1	1	2

Трећи	3	1	4
Четврти	3	2	5
Укупно	7	4	11

Број корисника према брачном статусу			
Брачни статус	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
удата/ожењен	0	1	1
удовац/удовица	7	3	10
Укупно	7	4	11

Број корисника према структури домаћинства			
Структура домаћинства	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Живи сам	4	4	8
Живи без партнера, са децом, унуцима	3	0	3
Укупно	7	4	11

Број корисника према типу домаћинства			
Тип домаћинства	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Једногенерацијско	4	4	8
Двогенерацијско	2	0	2
Трогенерацијско	1	0	1
Укупно	7	4	11

Број корисника према квалитету породичних односа			
Породични Однос	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Лош	1	0	1
Добар	5	3	8
Одличан	0	1	1
Без породице	1	0	1
Укупно	7	4	11

Број корисника према структури стамбеног простора			
Структура стамбеног простора	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Једнособан стан	2	2	4
Двособан стан	3	2	5
Трособан стан	2	0	2
Укупно	7	4	11

Број корисника према социјалном статусу			
Социјални статус	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Лош	3	0	3
Средњи	1	0	1
Релативно добар	2	4	6
Добар	1	0	1
Укупно	7	4	11

Број корисника по изворима прихода			
Извор прихода	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023. г
Пензија	5	3	8
Пензија и накнада за туђу помоћ и негу	2	1	3
Укупно	7	4	11

Структура активности у Дневном боравку	
Превоз корисника	10
Надзор и подршка	11
Подршка при кретању	4
Помоћ при облачењу и свлачењу	3
Помоћ при обувању и изувању	1
Исхрана	11
Помоћ при узимању оброка	3
Помоћ при узимању терапије	6

Контрола виталних функција	11
Развој практичних вештина	10
Рехабилитационе и терапеутске услуге	10
Групне, рекреативне и радно окупационе активности	10
Обележавање битнијих датума	11
Укључивање у пригодне културне активности у заједници	10

Број корисника према цензусним групама (учешћа у пуној цени услуге) на дан 31.12.2023.г

Просечни приход по чл. домаћинства	% учешћа корисника од пуне цене	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Прва група	0 %	0	0	0
Друга група	10%	2	0	2
Трећа група	15%	2	1	3
Четврта група	20%	2	3	5
Пета група	25%	1	0	1
Шеста група	30%	0	0	0
Седма група	100%	0	0	0
УКУПНО		7	4	11

Број корисника према месним заједницама

Месна заједница	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Аеродром	1	2	3
Багремар	1	0	1
Бресница	0	1	1
21.октобар	0	1	1
Палилуле	1	0	1
Сушица	1	0	1
Филип Кљајић	1	0	1
Центар града	1	0	1
Петровац	1	0	1
Укупно	7	4	11

Табеларни приказ структуре корисника услуге Дневни боравак за децу и младе

Број корисника према старосној структури			
Старосна структура	Број корисника на дан 31.12.2023. г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника услуге у 2023.г
Од 6 до 14.год	7	17	24
Од 15 до 17.год	1	25	26
од 18 до 25.год	2	12	14
Укупно	10	54	64

Број корисника према родној припадности			
Пол	Број корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Мушки	6	40	46
Женски	4	14	18
Укупно	10	54	64

Број корисника према старости и полу			
Старосна структура			Бр.корисника услуге у 2023.г
	мушки	женски	
Од 6 до 14.год	14	10	24
Од 15 до 17.год	18	8	26
од 18 до 25.год	14	/	14
Укупно	46	18	64

Број корисника према образовном статусу	
Редовна основна школа	26
Прекинуто основно школовање	1
Не похађа средњу школу, а средњошколског је узраста	5
Редовна средња школа	22
Школа за основно образовање одраслих	3
Ванредно школовање	2
Завршено школовање	5
Укупно	64

Број корисника према структури домаћинства	
Потпуна породица (оба родитеља и деца)	25

Једнородитељска породица (један родитељ и деца)	21
Једнородитељска проширена породица (један родитељ, деца и сродници)	13
Хранитељска породица	5
Укупно	64

Број корисника према степену подршке			
Степен подршке	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Број корисника у 2023.г
Први	0	0	0
Други	0	0	0
Трећи	10	44	54
Четврти	0	10	10
Укупно	10	54	64

Структура корисника социјалним категоријама			
Социјална категорија	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Деца и млади из породица са ризиком	6	14	20
Деца и млади са проблемима у понашању	1	10	11
Деца и млади у сукобу са законом	3	30	33
Укупно	10	54	64

Корисници Дневног боравка за децу и младе у сукобу са законом			
Корисничка група	Бр. корисника на дан 31.12.2023.г	Број пасивизираних предмета (престали да користе услугу)	Бр.корисника услуге у 2023.г
Корисници са изреченим васпитним налогом	0	22	22
Корисници васпитном мером посебне обавезе	3	8	11
Укупно	3	30	33

Врста кривичних дела због којих су изречени васпитни налози или васпитне мере у 2023.г	
Насилничко понашање	15
Неовлашћено држање опојних дрога	5
Крађа	9
Разбојништво	4
Укупно	33

○ **Саветовалиште за брак и породицу**

1. Општи део

Новим актом о систематизацији од маја месеца 2023. године у Саветоваловашту за брак и породицу систематизована су три радна места на саветодавно-терапијским и социо-едукативним пословима, што је знатно утицало на организацију и садржај рада Саветовалишта. Услуге Саветовалишта су доступне корисницима 4 дана (понедељком уторком, средом и четвртком) и пре и послеподне од 7.30 до 19 часова, а петком од 7.30 до 15 часова. Садржај рада је обogaћен програмима за младе и шема терапијом.

Током године анагажовани су следећи стручни радници:

1. Гордана Петронијевић, дипломирани социјални радник, специјалиста за медијацију и породични терапеут, која обавља и послове руководиоца Саветовалишта за брак и породицу ,
2. Бојана Пауновић, дипломирани психолог, ТА саветник/психотерапеут под супервизијом и
3. Жаклина Илић, дипломирана социјална радница, породични терапеут и шема терапеут под супервизијом.

На пословима административног радника, до септембра била је ангажована Виолета Живковић (Средња економска школа) кроз добровољно радно ангажовање преко ЦСР. Добровољно радно ангажовање је престало на њен лични захтев, па је све административне послове преузео руководилац. За редовну делатност Саветовалишта важно је обезбедити административног радника, јер се број корисника, евиденције знатно повећао, међутим, не више кроз добровољно радно ангажовање.

2. Корисници

Саветовалиште за брак и породицу је у 2023. години радило са укупно 542 корисника, од чега је новоевидентираних 459 корисника, а старих корисника 83.

Број корисника у односу на претходну годину је повећан за 46,88%.

Корисницима су пружане услуге редовно и настојало се да чекање на први разговор не буде дуже од 7 дана. Један број корисника се обраћао за информације и савете путем мејла и телефона, сви су добили тражене информације и упућивани на директне разговоре са терапеутима.

Са корисницима је обављено укупно 1529 разговора, што је више за 75,94% у односу на претходну годину.

Структура разговора је следећа:

- индивидуалне саветодавно-терапијске сесије: 1243
- партнерске саветодавно-терапијске сесије : 133
- породичне саветодавно-терапијске сесије: 132

1. Структура корисника по полу:

- Жене: 355
- Мушкарци: 187.

Као претходних година у структури корисника доминирају жене 65,49% што указује на то да се мушкарци ређе јављају на саветодавно-терапијски рад.

2. Структура корисника по узрасној доби

Табела бр.1.

до 17 година	18 до 25	26 до 64	преко 65
14,39%	9,59%	72,32%	3,69%

Старосна структура приказана у табели 1. показује да је већина корисника Саветовалишта је у животној доби од 26 до 64 године, односно 72,32%, што је готово исто у односу на претходну годину.

3. Структура корисника у односу на образовање

Табела бр.2.

Без школе	Основна школа	Средња школа (3 и 4 степен)	Висока и Виша школа	Ученици и студенти
0,002%	4,98%	46,49%	27,30 %	21,13%

У табели 2. приказана је структура корисника по образовном статусу. Највећи број корисника има средње образовање 46,49%, што је слично као и у претходним годинама. У овој години повећан је број ученика и студената, јер је садржај рада обогаћен програмима за младе са проблемима у понашању. Повећан је и број ученика/младих који су на породичном смештају.

4. Структура корисника у односу на брачни статус

Табела бр.3.

У браку	У ванбрачној заједници	Разведени (или развод у току)	Удовац/ удовица	Неожење н/неудата	Непримењиво
34,8%	9,59%	25,64%	2,02%	12,91%	15,6%

У табели 3. приказана је структура корисника по брачном статусу. Значајан број корисника Саветовалишта су у некој врсти партнерске заједнице 44,39% (брак и ванбрачна заједница), док је 25,64%% корисника разведено и у поступку развода.

У односу на дужину брака и заједнице структура је следећа: до 5 година у некој врсти заједнице је 24,48% корисника, до 10 година 21,16 % корисника, од 10 до 20 година 30,7% корисника, што указује да се корисници који су у браку до 20 година најчешће обраћају. Број корисника који су у браку од 20 до 30 година је 13,27%, а преко 30 година 10,37% корисника.

5. Структура корисника по начину доласка (упућивање):

- на личну иницијативу, добровољно обратило се :180 корисника
- на предлог пријатеља: 157 корисника
- по упуту ЦСР-а: 47 корисника
- по предлогу водитеља случаја ЦСР-а: 103 корисника
- на предлог школе: 18 корисника
- друго (Суд, Дом здравља, ОЈТ): 37 корисника

Највећи број корисника 337, се обратило добровољно, на личну и на предлог пријатеља, што је око 62,17 % у односу на укупан број корисника са којима је рађено у Саветовалишту.

По упуту Центра за социјални рад рађено је са 47 корисника, а на предлог водитеља случаја из Центра за социјални рад са 103 корисника, што је укупно 150 корисника, односно 27,67%.

По упуту ОЈТ-а , на предлог школе, Саветовалишта за ментално здравље, и других организација обратило се 55 корисника што је 10,14%.

Током 2023. примљено је укупно 44 захтева.

Центар за социјални рад је послао укупно 36 Захтева, од чега 24 Упута за укључивање корисника у саветодавно - терапијски рад и 12 Замолница за достављање извештаја о породицама са којим радимо.

Основни суд у Аранђеловцу је послао 2 захтева за наставак рада и достављање извештаја о раду са родитељима који имају озбиљан проблем у реализацији родитељске функције, а рад је започет 2022. године.

Основно јавно тужилаштво је послало 6 захтева од чега, 4 наредбе за рад са починиоцем насиља.

У овој години није било захтева за саветодавно-терапијски рад са родитељима којима су одређене мере корективног надзора над вршењем родитељског права

6. Структура корисника по сложености проблема и укључивања у третман:

Са постојањем више проблема истовремено, сложеним, вишеструким проблемима, обратило се 488 корисника, што је у односу на укупан број 90,03% корисника, док се са једном врстом проблема обратило 54 корисника, односно 9,96% што указује на то да све већи број корисника обраћа са сложеним, вишеструким проблемима. Један број

корисника након првих разговора, без обзира на сложеност проблема, није наставио да долази, тако да је третманом обухваћено око 489 корисника, што је 90,2%. Нису укључени у третман 53 корисника, што представља 9,8% од укупног броја корисника. Структура корисника у односу на овај критеријум из године у годину има тенденцију раста у односу на сложеност проблема. Потребно је истаћи да један број корисника има тешкоће у прихватању рада на проблему (немају подршку партнера, породице, немају времена, стиде се..). Такође је важно нагласити да је један број корисника упућиван на друге пружаоце услуга.

Врста проблема

И у овом извештајном периоду, као и претходних година, већина корисника Саветовалишта долази због постојања више различитих проблема, који најчешће подразумевају истовремене тешкоће у личном, партнерском, родитељском и/или ширем породичном функционисању (90,03%,).

У односу на врсту проблема структура корисника је следећа:

- **партнерски конфликти:** 211 корисника, односно 38,9%
- **постразводни проблеми:** 64 корисника, односно 11,8%
- **насиље:** 116 корисника, односно 21,4%
- **родитељско функционисање:** 156 корисника, односно 28,78%
- **васпитни и развојни проблеми деце:** 112 корисника, односно 20,66%
- **болести зависности:** 27 корисника, односно 4,98%
- **менталне болести:** 35 корисника, односно **6,45%**
- **лични развојни :** 153 корисника, односно 28,22%
- **породични конфликти:** 232 корисника, односно 42,8%
- **остало:** 55 корисника, односно 10,1%

У односу на врсту проблема доминирају проблеми у партнерском функционисању (38,9%) и породични конфликти (42,8%), следе проблеми из спектра родитељског функционисања (28,78%), са искуством насиља регистровано је 21,4% корисника. У овој години повећан је број корисника који су имали личне развојне проблеме, то су пре свега корисници који су се јављали због проблема са учењем, испитима, у успостављању партнерских и других односа, проблеме са послом, здравствени проблеми и слично. Треба нагласити да сви ови корисници имају истовремено два и више проблема.

Сложеност и врста третмана

Сложеност и врста третмана зависила је од сложености проблема клијената, њихових потреба и постојећих ресурса Саветовалишта.

Један број клијената је истовремено био обухваћен индивидуалним, партнерским и породичним саветодавним и терапијским радом.

Индивидуалним саветодавним и терапијским радом обухваћено је 399 корисника.

Партнерском, брачном терапијом обухваћено је 94 корисника.

Породичним саветовањем и терапијом обухваћено је 199 корисника .

Брачна терапија реализована је са 47 пара, односно са 94 корисника, што је више него у претходној години. Узроци партнерске дисфункционалности су разноврсни, често су то различита очекивања, проблеми у комуникацији, односи са сродницима, вођење породичних финансија, борба за моћ, недостатак емпатије у односу, прељуба, насиље и сл. Број брачних сесија је варирао, у просеку до 3 по једном пару, један број је одустајао након прве-друге сесије, док су други остварили више сесија (до 7 сесија).

У индивидуални саветодавни и терапијски рад било је укључено 73,6% корисника. Углавном је ова врста рада примењивана са корисницима који испољавају симптоме из категорије личних развојних проблема и који имају искуства са насиљем. Најчешће се односила на промену слике о себи и развој здраве животне позиције, преиспитивање и промену животних стратегија и раних одлука, подршку у процесу туговања у случајевима губитка, промене здравственог статуса или других акцидентних криза.

У овој години није реализована ни једна породична медијација.

Са највећим бројем корисника 371 рад је у овој години завршен (68,45%). Рад са 171 корисником (31,54%) биће настављен током 2024. године.

Упућивање на друге институције

Потребе око 7,38% корисника захтевале су упућивање на друге институције у локалној заједници (суд, правна помоћ, Дом здравља, Центар, ПУ, НВО, Развојно саветовалиште, Саветовалиште за ментално здравље). Један број корисника је имао проблеме који су се првенствено могли решавати у оквиру других система, па је рад са њима након давања потребних информација завршаван, док је за један број корисника то значило ангажовање и других институција, уз настављање саветодавно-терапијског рада у Саветовалишту. Добру међусекторску сарадњу имамо са Центром за социјални рад, предшколским установама, Саветовалиштем за ментално здравље и међусобно једни другима упућујемо клијенте.

3. Услуге

Саветовалиште пружа саветодавне и терапијске услуге (породична, брачна терапија, психотерапија, шема терапија), које су описане у претходном сегменту.

Поред основне делатности, Саветовалиште шири спектар својих услуга, како би се изашло у сусрет разноврсним потребама локалне заједнице.

а. Превентивни рад

Општи циљ услуге Саветовалишта за брак и породицу је да помогне корисницима да лакше савладају личне, партнерске, породичне и групне изазове и проблеме, развију социјалне и животне вештине, као и да побољшају своје психолошко и социјално функционисање, кроз постизање позитивне промене. Превентивни програми могу да допринесу корисницима да препознају личне, партнерске и породичне проблеме и започну да их решавају, као и да развију своје социјалне и животне вештине.

Саветовалиште је и ове године у свом непосредном раду спроводило два превентивна програма, која на националном нивоу развија УНИЦЕФ, и то *Чувајмо родитеље, негујмо родитељство* и *Подстицајно родитељство кроз игру*.

Програм „Чувајмо родитеље, негујмо родитељство“ започет је у децембру 2021. године. Користећи његове алате практичари могу да помогну родитељима и старатељима да превладају стрес, да се фокусирају на бригу о себи, да решавају конфликте, организују дневне рутине и деле родитељске обавезе, стварајући родитељски савез. Програм има позитивне ефекте који се огледају, пре свега у томе, да родитељи када су подржани у кризи о менталном здрављу у могућности су да обезбеде бољу негу и подстицајне односе кроз игру са својом децом, да помогну деци да се развијају и уче, да се боље повежу са децом, препознају њихове потребе и одговоре на њих. Програм је коришћен у непосредном раду са родитељима, чија деца имају до 3 године, радо га прихватају и позитивно реагују.

Пројекат „Подстицајно родитељство кроз игру“, који спроводи Влада републике Србије и УНИЦЕФ (од 2021) је у 2023 години имплементиран у новим градовима у Србији и два стручна радника из нашег Саветовалишта су преносила знања и обучавала стручне раднике из система социјалне заштите у 4 општине. Овај програм ставља родитеља у центар пажње кроз јачање родитељских компетенција за спровођење бриге о детету која укључује потребне развојне стимулације, као и на јачање мреже подршке породицима, а посебно оним у осетљивим ситуацијама. Могућности примене програма су велике и кроз индивидуални и групни рад.

б. Информисање

Уређивачки одбор часописа *“Саветовалиште”* је одлучио да тема 25. броја буде *Емпатија*. Учешће су, као и до сада, узели сарадници из система социјалне заштите, образовања, цивилног сектора. Аутори су кроз стручне ставове и савете покушали да представе шта је то емпатија, како се развија способност за емпатију, како се емпатија развија код деце од најраније узраста, шта је емоционална писменост, свако из свог угла, а са циљем да се истакне да се емпатија развија и учи и колико је важно да говоримо о осећањима. И овај број часописа је пример добре међусекторске сарадње и повезаности различитих система и цивилног сектора.

в. Програм рада са починилаца насиља у партнерским односима

Услуга психосоцијалног третмана починилаца насиља у партнерским односима је кроз реализацију групног третмана престала да се реализује у 2020. години, након континуираног рада од 10 година (од 2010. до 2019.), у оквиру редовне делатности Саветовалишта. Током године рађено је са 4 починилаца насиља по Наредби ОЈТ-а, од којих су две жене. Са њима се ради индивидуално и рад се наставља у 2024. Са 4 починилаца је започет индивидуални рад који су дошли на предлог ВС у ЦСР. Два починиоца су изразила спремност да долазе на личну иницијативу. Потреба за овом врстом рада је велика, али држава, нажалост, још није донела закон о начину, месту рада и финасирању програма рада са починиоцима насиља.

г. Активности у локалној заједници

Саветовалиште посебан значај даје сарадњи са локалном заједницом и има одобру међусекторску сарадњу са центром за социјални рад, предшколским установама, Саветовалиштем за ментално здравље, школама и цивилним сектором.

На позив ПУ "Ђурђевдан" вртића "Зека" руководилац саветовалишта је за родитеље и васпитаче у априлу одржао радионицу како деци помоћи да покажу и именују своје емоције. Радионица је била интерактивна, саджајна, са пуно питања и дилема, које су у заједничком раду добиле одговор.

Обележавање Међународног дана породице

Након тужних и тешких мајских догађаја Центар за развој услуга социјалне заштите "Кнегиња Љубица", односно Саветовалиште за брак и породицу, уз подршку Града Крагујевца, традиционално је обележио 15. мај - Међународни дан породице. Циљ нам је био да промовишемо здраве породичне односе, ненасиље, очување животне средине, учење и сарадњу институција, школа, организација, цивилног сектора у заједници.

У сарадњи са средњим школама расписали смо Конкурс за најбољи видео клип – кратак филм, на тему „Ово волим у својој породици“. Комисија је на основу критеријума, пристигле видео клипове бодовала и рангирала. Доделу награда за најбоље смо организовали у Ботаничкој башти у сарадњи са Природно-математичким факултетом у Крагујевцу, уз подршку и активно учешће професорке Снежане Бранковић.

Свакодневни живот у породици нуди небројене могућности за развој еколошких навика, здрави породични односи и исправни еколошки ставови су битни за правилан развој сваке личности. Провођење времена у природи добро је за децу из више разлога: смањује стрес, развија њихову креативност, стимулише их, помаже им да цене и поштују своје окружење.

Сви награђени ученици су са својим родитељима, професорима, хранитељима засадили по једно дрво, укупно 15 садница, чиме су показали да брину о својој животной средини и развијају еколошке навике. Наша жеља је да ови млади, шетајући са породицом, након 15 и више година, тада кажу својој деци: „Ово дрво сам ја засадио са својим родитељима..“, а та ће им порука много тога рећи.

Свечаној додели награда присуствовао је наш глумац Стојан Ђорђевић, који је младе сниматеље информисао о филму, о начину како се постаје редитељ, сценариста или глумац, а личним примером, говорећи о својој породици показао како је важно чувати и развијати породицу.

За програм обележавања Међународног дана породице била је задужена Агенција „СуперМама“, која је са својим младима прво едуковала средњошколце како да направе филм, учествовала у избору најбољих видео клипова, у сарадњи са нама изабрала награде и саднице, осмислила дружење са Стојаном Ђорђевић и коктел.

Сајам родитељства

На позив Градске управе, Саветовалиште за брак и породицу је узело активно учешће на Сајму родитељства који је организован у јуну 2023. године, са радионицом „Покажи како се осећаш“.

Основни циљ радионице је био да кроз едукацију родитеља, допринесемо развоју родитељских компетенција, уз нагласак да су "маме и тате подједнако важни". Посебни

циљеви радионице су : да се омогући и подржи партиципација очева у раном развоју деце, да родитељи јачају родитељски савез, да се родитељи подсети и освесте колико су важне емоције и за децу и за њих саме, да науче како да деци помогну да препознају и на примерен начин испољавају своје емоције и да кроз игру уче децу да препознају и именују своје емоције .

Било је присутно велико интересовање родитеља и деце. За маме и тате је био осмишљен квиз који је имао за циљ да препознају да су „маме и тате подједнако важни“, а централна активност су биле заједничке игре родитеља и деце о начинима на које родитељи могу да помогну деци да препознају и именују емоције и то „Точак осећања“ и „Емотивна слагалица“. „Емотивна слагалица“ је игра која подразумевала спајање дела лица (први део: обрве и очи; други део: средњи део лица; трећи део: уста и брада) за четири основна осећања (срећа, туга, страх, љутња). „Точак осећања“ је игра која је подразумевала да у кругу који је подељен на четири дела, а сваки део обојен одређеном бојом која показује одређено осећање, деца уз помоћ родитеља у свако поље залепе слику израза лица које одговара емоцији. Деца су углавном сама, уз малу помоћ родитеља слагала слагалицу, а на точку осећања лепила стикере са изразима лица веома заинтересовано и посвећено.

Фестивал менталног здравља

Фестивал менталног здравља покренуо је Институт за јавно здравље Војводине 2016. године, поводом обележавања 10. октобра, Светског дана менталног здравља. Ове године у Крагујевцу је под окриљем Института за јавно здравље Војводине, оформљен тим ФМЗ, и по први пут је Фестивал менталног здравља организован у Крагујевцу, од 10. до 20. октобра, а тема фестивала је била Емпатија. Саветовалиште за брак и породицу је узело учешће од почетка, и током фестивала је у Средњој медицинској школи организована радионица „Разумем како се осећаш...“.

Циљ радионице је био да млади препознају, именују и разумеју емоције, да развију емпатију у вршњачкој групи, да разумеју разлике, да полазе од тога да разумети не значи прихватити. На радионици је било 20 ученика, два психолога, педагог и професорка која води Ђачки парламент. Сви су узели активно учешће у игрању улога (млада особа у инвалидским колицима, син градоначелника, млада особа у хранитељској породици, млада особа која пије и туче се, млада особа која има блиске односе са особама истог пола, млада особа чији се родитељи разводе, млада особа која живи у породици у којој је присутно породично насиље, млада особа која има поремећај пажње и тешкоће са учењем, млада особа која има оштећен вид, млада особа ромске националности која јако тешко живи, млада особа муслиманске вероисповести, млада особа која има суицидне идеје и слично) и покушали да разумеју особу у чијим ципелама су се нашли, како размишља, шта може, а шта не, које изазове има у односу на тврдње које смо прочитали. На крају су се сви представили и описали како им је било у улогама које су добили. Млада особа која је имала задатак да уђе у улогу вршњака ромске националности, која је сиромашна неуредна, саминицијативно је пришла сину градоначелника и пожелела да се с њим дружи. Дијалог је био јако интересантан јер су разлике велике, као и спремност да комуницирају.

Кроз евалуацију учесници су навели да им било јако интересантно и корисно: „срећна сам што се подиже свест о емпатији“, „осећам се добро знајући да могу да помогнем некоме тако што га слушам“, „осећам се мање усамљено“, „научила сам да приступим сваком проблему без предрасуда“, „нико није исти и сви имају неки проблем, не треба осуђивати на први поглед“, „на овом часу сам научила да могу да се ставим у

туђе ципеле и да је то јако важно“, „тужно, јер сам у радионици добила један велики изазов, а то је улога која подразумева немогућност ходања, жао ми је што такве особе на неки начин нећу моћи довољно да разумем“, „разумевањем другог не помажемо само њему, већ ћемо бити срећни и ми сами“, „емпатија=другарство“, „сажаљење није емпатија“...

Заједно смо закључили да се емпатија учи и развија, да уколико особа разуме своја осећања, боље ће разумети и туђа и на одговарајући начин реаговати на опажене емоције.

Пројектне активности Центра „Кнегиња Љубица“ Крагујевац у 2023. години

У сарадњи са Националном службом за запошљавање током 2023. године реализован је пројекат јавног рада „Помоћ старијима у Крагујевцу“ у трајању од четири месеца, на којем су биле ангазоване 3 особе са инвалидитетом. Три ангазоване сараднице су реализовале услугу Помоћ у кући за одрасле и старе.

У децембру 2023. године, завршена је имплементација пројекта „Оснаживање и квалитетна инклузија кроз помоћ, информисање и подршку самосталном животу у локалној заједници“. Центар „Кнегиња Љубица“ је био партнер Центру за самостални живот особа са инвалидитетом, заједно са Регионалним центром за породични смештај и усвојење Крагујевца. Пројекат је имао за циљ повећање квалитета и видљивости услуга социјалне заштите које се пружају особама са инвалидитетом на локалном нивоу, посебно у ванредним ситуацијама и финансиран је у склопу Програма Европске уније за локални развој – „ЕУ ПРО Плус“, а спроводила га је Канцеларија Уједињених нација за пројектне услуге (УНОПС) у Србији, уз финансијску подршку Европске уније. Пројектом је пилотирана услуга Предах хранитељства у циљу збрињавања деце са сметњама у развоју и младих са инвалидитетом, затим унапређена услуга Помоћ у кући и обезбеђена подршка Мобилног тима за одрасле и старе особе са инвалидитетом, док су младе особе са инвалидитетом значајно оснажене за самосталан живот у локалној заједници. Постигнути резултати током имплементације Пројекта обухватају између осталог и: спроведено је опсежно истраживање положаја ОСИ и њихових породица на територији града Крагујевца, које је објављено у штампаној брошури и доступно у електронској верзији на сајту (www.podrska-osi.rs); реализована је обука за повремене хранитеље и хранитељске породице, коју је похађало 10 породица које су успешно прошле обуку за услугу Повремени породични смештај; реализована је тродневна обука по акредитованом Основном програму обуке за персоналног/радног асистента за особе са телесним инвалидитетом; реализован је петодневни тренинг – Школа самосталног живота за младе са инвалидитетом, реализовано је 18 психолошко – саветодавних сеанси; креирана, развијена и покренута Веб платформа за пружање подршке особама са инвалидитетом у Крагујевцу (www.podrska-osi.rs); реализована су два једнодневна излета за кориснике пројекта; пилотирана је услуга – Повремени породични смештај; пружане су услуге Помоћ у кући и Мобилни тим за одрасле са инвалидитетом, кроз које је обављено 566 посета корисницима током 5 месеци – услуге је користило укупно 40 корисника; ојачани су капацитети пружалаца услуга социјалне.

Саветовалиште за брак и породицу је и ове године, учествовало у имплементацији пројекта *Подстицајно родитељство кроз игру*. Крагујевац је један од 6 градова у којима се пројекат реализује, а спроводи га Влада републике Србије и УНИЦЕФ (од 2021). Током 2023. године, имплементиран је у новим градовима у Србији, и два стручна радника из нашег Саветовалишта, су преносила знања и обучавала стручне раднике из система

социјалне заштите у 4 општине. Овај програм ставља родитеља у центар пажње кроз јачање родитељских компетенција за спровођење бриге о детету која укључује потребне развојне стимулације, као и на јачање мреже подршке породицима, а посебно оним у осетљивим ситуацијама.

Информисање локалне заједнице и сарадња са социјалним актерима

Током 2023. године, настављена је континуирана сарадња са локалним медијима, у првом реду са Радио телевизијом Крагујевац. Активности свих Служби су биле медијски пропраћене: Међународни дан породице, Дечија недеља, „16 дана активизма борбе против насиља“, обележавање Међународног дана старијих особа у Дневном боравку за старије особе.

Током године реализована је сарадња са упутним центрима за социјални рад, Геронтолошким центром, Центром за породични смештај и усвојење Крагујевац, здравственим и образовним установама, тужилаштвом, Основним судом, удружењима грађана, донаторима који су Установу посећивали током целе године, а најчешће у време ускршњих, новогодишњих и божићних празника.

Сарадња уз пуно разумевање је настављена са Здравственим установама града Крагујевца, Институтом за јавно здравље, као и са другим здравственим јединицама у оквиру УКЦ Крагујевца, као и са Полицијском управом, која је писменим путем извештавала о предузетим активностима на заштити жена које су изашле из Прихватилишта за жртве насиља у породици.

Бесплатну правну помоћ у свим поступцима заштите од насиља у породици и заступање у судским процесима, кориснице су добијале од НВО „Оаза сигурности“, а на пружању услуга је ангажован и дипломирани правник на радном месту стручни радник за управно-правне послове.

Сајт Центра за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“ Крагујевац“ пружа свеобухватне информације о услугама, као и о активностима реализованим у току године. Вести о активностима Центра редовно су постављане и на друштвене мреже – Instagram, LinkedIn, Facebook. Информатор о раду Центра је објављен и на сајту Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, у Информационом систему информатора о раду.

Објављен је 25. број часописа „Саветовалиште“. Учешће су, као и до сада, узели сарадници из система социјалне заштите, образовања, цивилног сектора, и и овај број часописа је пример добре међусекторске сарадње и повезаности различитих система и цивилног сектора.

Структура запослених

На дан 31.12.2023. године Центар „Кнегиња Љубица“ има укупно 42 запослена ангажована по основу Уговора о раду – једно изабрано лице, 31 запослени по основу Уговора о раду на неодређено време и 10 запослених по основу Уговора о раду на одређено време (2 колегинице ангажоване по основу Уговора о раду на одређено време су на породилском одсуству).

Р.бр.	Квалификациона структура запослених	
1.	ВСС	25
2.	ВС	3
3.	ССС	11

4.	Нижа спрема	3
	УКУПНО	42

На основу уговора са Националном службом за запошљавање - Филијала Крагујевац у току 2023. године, била су ангажована два стручна радника који су обављали стручну праксу. Са стручним практикантима Центар не закључује уговоре који подразумевају права и обавезе из радног односа, јер трошкове њиховог ангажовања сноси Национална служба за запошљавање.

Едукације запослених

Запослени Центра „Кнегиња Љубица“ су континуирано током 2022. године похађали следеће обуке:

- Захваљујући средствима обезбеђеним у оквиру пројекта „Унапређење безбедности жена и девојчица повећањем учинка склоништа за жртве РЗН/насилња у породици“ финансираног од стране „UN women“ - Агенције Уједињених Нација за родну равноправност и оснаживање жена, у сарадњи са Координационим телом за родну равноправност Владе Републике Србије, Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а уз подршку Британске Амбасаде у Београду, организовано је више тренинга и обука у којима су учешће узели стручни радници Прихватилишта за жртве насиља у породици –
 - Тренинг „Унапређења знања и вештина стручних радника/ца у раду са децом сведоцима или жртвама породичног насиља“ одржан од 28. до 30.09.2023. у Голубцу,
 - „Препознавање и превазилажење симптома сагоревања код професионалаца“ одржан у априлу 2023. у Крагујевцу,
 - „Развијање стратегија реаговања у ситуацијама високог стреса“, одржан у априлу 2023. у Крагујевцу,
 - регионални округли сто под називом „Успостављање регионалних механизма сарадње у пружању подршке женама са искуством родно заснованог насиља у оквиру Прихватилишта за жене, на територији Републике Србије“, одржан у мају месецу 2023. године у Београду;
- Стручни радници из Дневног боравка за децу и младе су у 2023. години равномерно присуствовали:
 - Округлом столу на тему „Развој прихватилишта за децу, потребе и изазови“ одржаном 30.05.2023.године у Новом Пазару/један стручни радник;
 - Тродневној акредитованој обуци на тему „Унапређење знања и вештина стручних радника у раду са децом, сведоцима и жртвама породичног насиља“ одржаној у Голупцу од 28.09.-30.09.2023.године/један стручни радник;
 - Стручном скупу „Социјална заштита и изазови савременог друштва“ одржаном 19 - 20.10.2023.године у Нишу/два стручна радника
 - Обуци на тему „ Координација и заштита жена са инвалидитетом од породичног и партнерског насиља, одржаној 06.07.2023.године у Крагујевцу/један стручни радник;
 - Обуци „Рад са децом и породицама у којима је откривено постојање сексуалног злостављања“ одржаној 07.10.2023.године у Београду/један стручни радник;
 - Међународној стручној конференцији „Спречавање криминалне радикализације деце и младих кроз развој превентивних програма на нивоу локалне заједнице“ одржаној 27.10.2023.године у Крагујевцу/један стручни радник;

- Акредитованој обуци „Препознавање и превазилажења симптома сагоревања код професионалаца и стратегија реаговања у ситуацијама високог стреса“ одржаној 27.04. и 28.04.2023.године у Крагујевцу/један стручни радник;
- Тренингу „Рад са младима под повећаним ризиком од употребе психоактивних супстанци“ одржаном 09.06.2023.г у Крагујевцу/два стручна радника;
- Завршној конференцији пројекта „Добре политике за добро друштво“ одржаној 01.09.2023.године у Београду/један стручни радник;
- Обуци „Улога система социјалне заштите и струке социјалног рада у обезбеђивању ране интервенције и безбедног окружења за раст и развој деце“ одржаној 12.12.2023.г у Крагујевцу;

- Стручни радници на услугама за старије су присуствовали:
 - Стручном скупу: Октобарски сусрети у социјалној заштити „Друштвене кризе, прилагођавање, развој“ одржаном 25-26.09.2023.године у Врњачкој Бањи/један стручни радник;
 - Стручном скупу „Социјална заштита и изазови савременог друштва“, одржаном 19 - 20.10.2023.године у Нишу/два стручна радника;

Сви стручни радници и стручни сарадник у ОЈ Дневне услуге у заједници изказују потребу за већим бројем едукација којим би унапредили своје компетенције у раду са корисницима. Запослени у раду са децом и младима сугеришу едукацију на тему „Смернице у раду са децом и младима са присутним тешкоћама у развоју“, а запослени у раду са одраслим и старијим лицима едукацију на тему „Како унапредити комуникацију са старим особама“.

- Руководилац Саветовалишта за брак и породицу Гордана Петронијевић, је учествовала на следећим стручним скуповима и акредитованим обукама :
 - као тренер наставила са реализацијом обуке *Подстицајно родитељство кроз игру*, за стучњаке из система социјалне заштите у Книћу (до марта 2023.);
 - била активна учесница на обележавању Светског дана социјалног рада "Поштовање различитости кроз заједничко друштвено деловање" у марту у Новом Саду;
 - активна учесница 28 Октобарских сусрета у социјалној заштити у Нишу где је представила значај превентивних активности у раду саветовалишта за брак и породицу;
 - као чланица Управног одбора Удружења стручних радника социјалне заштите Србије, учествовала на седницама и стручним скуповима;
- Запослена у Саветовалишту за брак и породицу Жаклина Илић, је учествовала на следећим стручним скуповима и акредитованим програмима:
 - као тренер наставила са реализацијом обуке *Подстицајно родитељство кроз игру*, за стучњаке из система социјалне заштите у Бољевцу, Великом Градишту и Мионици (до марта 2023.);
 - Едукација без провере знања „Рад са децом и породицама у којима је откривено постојање сексуалног злостављања деце“.

Финансирање Центра „Кнегиња Љубица“ у 2023. години

У 2023.години је остварен приход Центра „Кнегиња Љубица“ од 75.203.807,38 рсд.

- Приходи из буџета Града: 74.638.920,69 рсд

- Приходи по основу трансфера од других нивоа власти: 449.886,69 рсд
- Приходи по основу донација: новчане донације у износу од 115.000,00 рсд, док је вредност робних донација: 2.843.267,47 рсд
- Расход Центра „Кнегиња Љубица“ за 2023. годину је износио 75.203.807,36 рсд
- Неизмирене обавезе на дан 31.12.2023. године износиле су 6.455.431,28 рсд.

Економске прилике Установе су у 2023. години биле стабилне и средства за примања запослених су преношена редовно.

ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Центар за развој услуга социјалне заштите
„Кнегиња Љубица“ Крагујевац
Број: 550 /4 - 334 /2024
У Крагујевцу, 30. јануар 2024. године

Председник Управног одбора

Ђиљана Антонијевић
Ђиљана Антонијевић